

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ**
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з наукової роботи
Скорик А. Я.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАУКОВО-ДОСЛІДНА
ПІДГОТОВКА АСПІРАНТА

Напрямок підготовки: 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність: 025 «Музичне мистецтво»

Освітній рівень: третій освітньо-науковий

Ступінь вищої освіти: «доктор філософії»

Київ — 2023

Науково-дослідна підготовка аспіранта: робоча програма з навчальної дисципліни для аспірантів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти ступеня вищої освіти «Доктор філософії» в галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» / уклад. Л. А. Гнатюк, Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2023. 88 с.

Укладач: кандидат мистецтвознавства, доцент, виконувач обов'язків професора кафедри історії української музики та музичної фольклористики Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського Л. А. Гнатюк.

Рецензент: кандидат мистецтвознавства, доцент, виконувач обов'язків професора кафедри історії української музики та музичної фольклористики НМАУ ім. П. І. Чайковського О. В. Путятницька.

Робочу програму з навчальної дисципліни «Науково-дослідна підготовка аспіранта» затверджено на засіданні Науково-аналітичної ради Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Протокол від 26.09.2023 року № 2.

Голова Науково-аналітичної ради,
доктор мистецтвознавства, професор

Скорик А. Я.

Робочу програму з навчальної дисципліни «Науково-дослідна підготовка аспіранта» погоджено з гарантом освітньо-наукової програми.

Гарант освітньо-наукової програми
доктор мистецтвознавства, професор

Москаленко В. Г.

Робочу програму з навчальної дисципліни «Науково-дослідна підготовка аспіранта» перевірено.

Завідувач відділу аспірантури та докторантури
кандидат мистецтвознавства,
в. о. професора

Путятницька О. В.

Схвалила Вчена рада НМАУ ім. П. І. Чайковського для аспірантів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти ступеня вищої освіти «Доктор філософії» в галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Протокол від «27» вересня 2023 року №2.

© Гнатюк Л. А., 2023 р.

© НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2023 р.

Обсяг курсу — 270 годин.
 Індивідуальних — 180 годин.
 Самостійних — 90 годин.
 Екзамен у шостому семестрі.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: ECTS — 9	02 Культура і мистецтво	Нормативна циклу загально-професійної підготовки
Модулів: 3		Роки підготовки: перший, другий, третій
Змістових модулів: 6		
Індивідуальне науково-дослідне завдання	025 Музичне мистецтво	Семестри: перший, другий, третій, четвертий, п'ятий, шостий
Загальна кількість годин: 270	Третій освітньо-науковий рівень	Аудиторні: 180
		Індивідуальні: 180
Тижневих годин для денної форми навчання: 2, самостійної роботи аспіранта: 1	Доктор філософії	Теоретичні, лекційні: 0
		Практичні, семінарські: 0
	Самостійна робота: 90	
	Доктор філософії з музичного мистецтва	Вид контролю: екзамен — 1 (шостий семестр)

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Науково-дослідна підготовка аспіранта — це тривалий процес підготовки аспіранта до самостійної наукової діяльності. Цей процес завершується створенням кваліфікаційної наукової праці (дисертації або монографії), представленій до публічного захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Дисертація — це самостійне навчально-наукове дослідження, виконане у вигляді спеціально підготовленого рукопису, один із видів індивідуальної роботи аспірантів. Дисертація — це показник рівня знань аспірантів із методології наукового дослідження і фахових навчальних дисциплін, а також свідчення сформованості загальних і спеціальних професійних умінь та навичок. Виконавши дисертаційне дослідження, здобувач має продемонструвати достатній рівень знань і навичок, щоб отримати статус ученого.

Дисертація має комплексний характер і пов'язана з використанням набутих знань, умінь і навичок зі спеціальних дисциплін (предметів музично-історичного, музично-теоретичного, загально-естетичного, культурологічного мистецтвознавчого циклів). Належно виконане й успішно публічно захищене дисертаційне дослідження свідчить про готовність аспіранта до самостійної наукової діяльності.

Мета дисципліни — підготувати аспіранта до самостійної наукової діяльності: сформувати в нього здатність належно виконувати наукові дослідження з музикознавчої тематики, використовувати набуті теоретичні знання у практичній роботі, а також логічно, доступно й переконливо викласти результати своїх наукових пошуків у кваліфікаційній науковій праці (дисертації або монографії) і представити її до публічного захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Основні завдання дисципліни:

- формувати навички наукової роботи;
- підвищувати рівень власне музичної і загальнокультурної ерудиції;
- спонукати аспірантів до творчого підходу у вирішенні порушених у дисертації проблем;
- формувати об'єктивні критерії в оцінці мистецьких явищ;
- розвивати вміння критично осмислювати викладені в музикознавчій, мистецтвознавчій та культурологічній літературі міркування вчених;
- виховувати аналітичне мислення.

У процесі **науково-дослідної підготовки** і виконання дисертаційного дослідження аспіранти набудуть відповідних **компетентностей**.

Загальні стосуються здатності:

- моделювати сучасну картину світу на основі цілісної системи теоретичних знань і сформованих особистих ціннісних орієнтирів у сфері культури і музичного мистецтва;

— використовувати особистий життєвий досвід з урахуванням уміння аналізувати основні тенденції в сучасному музикознавстві і визначати їхні характерні ознаки;

— застосовувати філософсько-методологічні знання для осмислення особливостей сучасних українських теоретичних і практичних реалій;

— ефективно використовувати методологію наукового пізнання і новітні методи наукових досліджень у галузях філософії, мистецтвознавства, музичної педагогіки та музичної психології;

— брати участь у міждисциплінарних проєктах та інших галузях науки для використання їхніх результатів у досягненні мети власного наукового дослідження;

— ініціювати, організовувати і здійснювати комплексні теоретичні й експериментальні дослідження в галузях музикознавства, музичної педагогіки та музичної психології з метою отримати нові наукові знання;

— застосовувати синергетичний, аксіологічний, стильовий, діяльнісний системний і гуманістичний методологічні підходи до вироблення індивідуальних форм творчої активності;

— використовувати сучасні інтернет-технології для організації і забезпечення власної наукової, педагогічної, інноваційної діяльності у підготовці наукових публікацій, ділової та особистої документації;

— абстрактно й критично мислити у процесі побудови творчої моделі діяльності;

— обирати дійові стратегії спілкування в адекватно запропонованій комунікативній ситуації на основі знань міжкультурних відмінностей.

Фахові компетентності стосуються здатності:

— застосовувати новітні музикознавчі концепції, пояснювати й коментувати сучасні культурні явища і процеси;

— формулювати методологічне підґрунтя власного наукового дослідження;

— визначати його актуальність, мету і завдання, наукове і практичне значення для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя, національної та світової духовної культури

— застосовувати сучасні способи теоретичного аналізу наукових проблем, здійснювати теоретичні узагальнення, формулювати дослідницькі гіпотези та перевіряти їх;

— використовувати методи теоретичного й емпіричного аналізу мистецьких явищ і процесів, а також історії та сучасного стану музичної культури;

— брати участь в організації науково-педагогічної роботи профільної кафедри, розуміти принципи організації її роботи (розподіл функціональних обов'язків, педагогічного навантаження), місце кафедри у системі науково-дослідної роботи факультету й Академії;

— професійно презентувати результати власних досліджень на міжнародних і всеукраїнських наукових конференціях та семінарах з використанням інтегральних методів комунікації;

— кваліфіковано відображати результати дисертаційного дослідження в матеріалах і тезах доповідей, наукових статтях, опублікованих у фахових українських виданнях і тих, які входять до міжнародних наукометричних баз даних (SciVerse Scopus, Web of Science Core Collection).

— ефективно працювати як індивідуально, так і в команді;

— писати науково-педагогічні праці за профілем кафедри (навчальні програми, конспекти лекцій, навчально-методичні комплекси, посібники й підручники), проводити практичні, семінарські заняття, консультації;

— утілювати засадничі цінності наукового пізнання — універсалізму, колективізму, безкорисливого пошуку й обстоювання істини, чесності, свободи наукової творчості, об'єктивності, незаангажованості;

— дотримуватися норм наукової етики щодо наукової діяльності і власного наукового дослідження, наукового спілкування, дискусії, полеміки;

— планувати й організовувати музичні заходи, а також проводити мистецькі експертизи;

— самостійно характеризувати й аналізувати музичні твори й виявляти особливості їх функціонування у певному соціокультурному середовищі.

У процесі реалізації програми, виконуючи дисертаційне дослідження, аспіранти мають виявляти знання й уміння, здобуті у результаті засвоєння дисциплін загальногуманітарного, мистецтвознавчого, музично-історичного й музично-теоретичного циклів:

— володіти термінологією музикознавства, його понятійно-категоріальним апаратом;

— аналізувати музично-естетичні стилі й художні напрями;

— визначати жанрово-стильові й образно-емоційні особливості музичного твору в реалізації виконавських, музикознавчих, композиторських інтерпретацій;

— шукати і знаходити, обробляти й аналізувати інформацію, необхідну для виконання дослідження з теми дисертації;

— аргументувати висновки, презентувати, обговорювати й обстоювати результати досліджень;

— володіти сучасними методами й засобами музикознавчих наукових досліджень, зокрема методами роботи з інформацією (відповідними комп'ютерними технологіями), методами аналізу даних.

У результаті реалізації програми і виконання дисертаційного дослідження аспіранти будуть **знати**:

— основні закономірності формування й розвитку світової музичної культури, їх зв'язок із процесами історичного розвитку суспільства;

— стильові особливості музичного мистецтва різних епох;

- наукові методи, напрацьовані в дослідженнях учених із теми дисертації;
- естетичні погляди представників різних композиторських шкіл;
- основні стильові ознаки творів представників різних національних композиторських шкіл, насамперед тих, що пов'язані з дисертаційною тематикою;
- вимоги щодо оформлення рукопису дисертаційної роботи;
- основні нормативи державного стандарту — документів Міністерства освіти України й Кабінету Міністрів і ДСТУ.

У результаті навчально-наукової діяльності у процесі виконання дисертаційного дослідження аспіранти мають **уміти**:

- самостійно підбирати літературу та інші джерела (архівні й музейні документи, нотну літературу, виконавські матеріали тощо) з теми дисертації;
- творчо працювати з відібраними для роботи літературою та іншими джерелами;
- критично осмислювати положення, викладені у наукових працях із теми дослідження;
- стисло і чітко формулювати свою думку;
- логічно викладати матеріал із теми роботи;
- у разі потреби ілюструвати виклад матеріалу з теми дослідження нотними прикладами, а також рисунками, схемами, таблицями, фотоілюстраціями тощо;
- науково обґрунтовувати результати своїх досліджень;
- стисло й водночас ємно й вичерпно викладати результати дослідження у доповіді на захисті дисертації;
- публічно презентуючи дисертацію під час її попередньої експертизи і захисту чітко відповідати на запитання членів разової спеціалізованої вченої ради.

Під час створення навчальної програми «Науково-дослідна підготовка аспіранта» враховано наукові досягнення у сфері історичного й теоретичного музикознавства, основні положення з методики наукової роботи, відповідні Закони України, постанови Кабінету міністрів України, накази Міністерства освіти і науки України щодо навчальної і наукової діяльності, вимоги Міністерства освіти і науки України і ДСТУ щодо оформлення рукописів наукових праць.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	МОДУЛІ, ЗМІСТОВІ МОДУЛІ, ТЕМИ	ОБСЯГ (ГОДИНИ)				
		Денна форма				
		Усього	зокрема			
Аудиторні	Індивідуальні		Самостійна робота	Контрольний модуль		
1	2	3	4	5	6	7
ПЕРШИЙ КУРС						
Модуль І.						
НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ І НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ						
Змістовний модуль 1.						
Наука, наукова діяльність, наукові дослідження.						
Дисертація як вид наукової діяльності						
1.	Основні поняття і терміни.	6	4	4	2	0,5
2.	Нормативно-правове регулювання наукової діяльності в Україні.	6	4	4	2	
3.	Дисертація та її види.	6	4	4	2	
4.	Основні етапи виконання дисертаційного дослідження.	6	4	4	2	
Разом за змістовним модулем 1.		24	16	16	8	0,5
Змістовний модуль 2.						
Вибір теми і наукової проблеми дисертації						
1.	Актуальність, об'єкт, предмет, мета, завдання, наукова новизна і практичне значення дослідження.	24	16	16	8	0,5
2.	Методологія дослідження. Методи, їх класифікація.	18	12	12	6	
3.	Опрацювання літератури.	24	16	16	8	
Разом за змістовним модулем 2		66	44	44	22	0,5
Разом за модулем І		90	60	60	30	1

№ з/п	МОДУЛІ, ЗМІСТОВІ МОДУЛІ, ТЕМИ	ОБСЯГ (ГОДИНИ)				
		Денна форма				
		Усього	зокрема			
Аудиторні	Індивідуальні		Самостійна робота	Контрольний модуль		
1	2	3	4	5	6	7
ДРУГИЙ КУРС						
Модуль 2. ВИКОНАННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ						
Змістовний модуль 1. Підготовка тексту дисертації						
1.	Структура дисертації. Складання плану дисертації.	20	14	14	6	0,5
2.	Огляд (аналіз) літератури з теми дисертації.	18	12	12	6	
3.	Правила цитування. Виноски. Посилання на використані джерела.	4	2	2	2	
4.	Плагіат, його види.	3	2	2	1	
<i>Разом за змістовним модулем 1.</i>		45	30	30	15	0,5
Змістовний модуль 2. Апробація результатів дослідження						
1.	Наукові публікації.	24	14	14	10	0,5
2.	Наукові конференції.	18	14	14	4	
3.	Наукометричні бази даних. Показники цитованості праць науковця.	3	2	2	1	
<i>Разом за змістовним модулем 2</i>		45	30	30	15	0,5
<i>Разом за модулем II</i>		90	60	60	30	1
ТРЕТІЙ КУРС						
Модуль 3. ПІДГОТОВКА ДИСЕРТАЦІЇ ДО ЗАХИСТУ						
Змістовний модуль 1. Вимоги до оформлення дисертації						
1.	Загальні вимоги. Нумерація.	20	10	10	10	0,5
2.	Оформлення списку використаних літератури і джерел.	20	10	10	10	
3.	Оформлення додатків	12	10	10	2	
<i>Разом за змістовним модулем 1</i>		52	30	30	22	0,5

№ з/п	МОДУЛІ, ЗМІСТОВІ МОДУЛІ, ТЕМИ	ОБСЯГ (ГОДИНИ)				
		Денна форма				
		Усього	зокрема			
			Аудиторні	Індивідуальні	Самостійна робота	Контрольний модуль
1	2	3	4	5	6	7
Змістовний модуль 2. Попередня експертиза дисертації						
1.	Попередня експертиза дисертації. Підготовка документів.	19	15	15	4	0,5
2.	Підготовка до публічної презентації та до захисту дисертації.	19	15	15	4	
Разом за змістовним модулем 2		38	30	30	8	0,5
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ III		90	60	60	30	1
РАЗОМ ЗА МОДУЛЯМИ I, II, III		270	180	180	90	3

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕРШИЙ КУРС

Модуль I.

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ І НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Змістовий модуль 1.

Наука, наукова діяльність, наукові дослідження. Дисертація як вид наукової діяльності

Тема 1.

Основні поняття і терміни

Інтелектуальне зростання як важливий чинник розвитку суспільства.

Основні визначення поняття «наука»:

- як одна із форм суспільної свідомості, що об'єктивно відображає світ;
- система знань про закономірності розвитку природи і суспільства і способи впливу на навколишній світ;
- уміння користуватися цими знаннями;
- окрема галузь цих знань;
- освіта, навички, знання, набуті у процесі навчання, життєвого досвіду.

Критерії науковості (істинність, проблемність, предметність, обґрунтованість, об'єктивність, можливість інтерсуб'єктивної перевірки, системність, раціональність).

Наукова діяльність як інтелектуальна творча діяльність, спрямована на здобування нових знань або пошук шляхів їх застосування. Основні види наукової діяльності — фундаментальні та прикладні наукові дослідження.

Суб'єкти наукової і науково-технічної діяльності: наукові працівники, науково-педагогічні працівники; аспіранти, ад'юнкти і докторанти, інші вчені; наукові установи, університети, академії, інститути, музеї; інші юридичні особи (незалежно від форми власності), що мають відповідні наукові підрозділи; громадські наукові організації.

Науково-організаційна діяльність як така, що спрямована на методичне, організаційне забезпечення і координацію наукової, науково-технічної і науково-педагогічної діяльності.

Науково-педагогічна діяльність як педагогічна діяльність у закладах вищої освіти, пов'язана з науковою або науково-технічною діяльністю.

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється у закладах вищої освіти або наукових установах, її форми: 1) в аспірантурі; 2) поза аспірантурою.

Аспірантура як система організаційного, освітнього й наукового забезпечення підготовки здобувачів ступеня доктора філософії (з метою оволодіти освітньо-науковою програмою) на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у закладі вищої освіти або науковій установі.

Аспірант — особа, що має повну вищу освіту й освітньо-кваліфікаційний рівень магістра, навчається в аспірантурі закладу вищої освіти або наукової установи і готує дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Докторант — особа, що має науковий ступінь кандидата наук (доктора філософії) і зарахована до докторантури для підготовки дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук.

Аспіранти й докторанти — учені, які провадять фундаментальні або прикладні наукові дослідження.

Підготовка здобувачів поза аспірантурою — система організаційно-освітньо-наукового забезпечення підготовки здобувачів ступеня доктора філософії у закладі вищої освіти (освітній установі) з метою набуття відповідних компетентностей і досягти результатів навчання, визначених освітньо-науковою програмою на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, — без навчання в аспірантурі та без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці.

Здобувач ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою — особа, яка професійно провадить наукову або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи і здобуває вищу освіту ступеня доктора філософії у цьому ж закладі (установі) поза аспірантурою шляхом виконання відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Науковий керівник — доктор або кандидат наук (доктор філософії), який здійснює наукове керівництво науковою роботою аспіранта над дисертацією, виконанням його наукового дослідження, надає консультації щодо змісту й методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи і відповідає перед ученою радою закладу (установи) за належне та своєчасне виконання своїх обов'язків.

Індивідуальний навчальний план аспіранта чи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою — документ, яким визначається послідовність та форма засвоєння освітніх компонентів освітньо-наукової програми з метою опанувати компетентності відповідно до восьмого рівня Національної рамки кваліфікацій¹.

¹ Національна рамка кваліфікацій — це системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів. Вона призначена для використання органами державної влади й органами місцевого самоврядування, установами й організаціями, закладами освіти,

Індивідуальний план наукової роботи здобувача — документ, що визначає зміст, строки виконання та обсяг етапів і завдань його наукової роботи.

Освітньо-наукова програма на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти — єдиний комплекс освітніх (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо) і наукових (виконання наукового дослідження, публікація наукових статей чи тез доповідей, виступи на конференціях тощо) компонентів, спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, підготовки та публічного захисту дисертації, що дає право здобути визначену кваліфікацію — доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Учений — фізична особа, яка провадить фундаментальні або прикладні наукові дослідження і отримує наукові або науково-технічні (прикладні) результати.

Доктор філософії — це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії здобувачеві вищої освіти присуджує спеціалізована вчена рада закладу вищої освіти або наукової установи на підставі успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації. Особа має право здобувати ступінь доктора філософії під час навчання в аспірантурі.

Доктор наук — це другий науковий ступінь, що здобувається на науковому рівні вищої освіти на основі ступеня доктора філософії і передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, здобуття наукових результатів, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані в наукових виданнях.

Наукові школи, їх ознаки та основні функції:

- наявність наукового лідера;
- висока наукова кваліфікація суб'єктів наукової школи, спільність їхніх наукових поглядів;
- значущість наукових результатів;
- високий науковий авторитет у певній галузі науки.

роботодавцями, іншими юридичними та фізичними особами з метою розроблювати, ідентифікувати, співвідносити, визнавати, планувати і розвивати кваліфікації. Національна рамка кваліфікацій ґрунтується на європейських і національних стандартах і принципах забезпечення якості освіти, враховує вимоги ринку праці до компетентностей працівників та запроваджується з метою гармонізувати норми законодавства у сферах освіти і соціально-трудових відносин, сприяти національному та міжнародному визнанню кваліфікацій, здобутих в Україні, налагоджувати ефективну взаємодію сфери освіти і ринку праці.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

- Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).
- Котляревський І. А. *Загальні основи науково-дослідної роботи: навч. посібник для вищ. муз. навч. закладів*. Київ, 2008. 96 с.
- Методологія науково-дослідної діяльності* : навч. посіб. / уклад. Т. А. Поїк, Т. Ю. Киричок. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 56 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/6d05145a-51b7-4053-9ab4-c7723a5a241c/content> (дата звернення: 27.08.2023).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

- Конституція України. Редакція від 01.01.2020 // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про вищу освіту. Закон України. Документ 1556-VII. Редакція від 24.03.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 27.03.2024).
- Про забезпечення функціонування української мови як державної. Закон України. Редакція від 31.12.2023 // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах). Постанова Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р. Редакція від 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. Редакція 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний

веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).

Про наукову і науково-технічну діяльність. Закон України. Редакція від 04.01.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).

Про освіту. Закон України (редакція від 24.03.2024) // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 10.04.2024).

Тема 2.

Нормативно-правове регулювання наукової діяльності в Україні

Міністерство освіти і науки (МОН) України як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовує і координує Кабінет Міністрів України. Основні завдання Міністерства освіти і науки України.

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО). Його завдання і функції.

Законодавче підґрунтя наукової діяльності в Україні.

Основні офіційні документи (Верховної Ради, Кабінету Міністрів України, МОН України, Закони України), їхня роль у регулюванні наукової діяльності в Україні.

Державні стандарти України (ДСТУ) у сфері наукової діяльності, якими регламентуються вимоги до змісту й оформлення різних видів (жанрів) наукової літератури¹.

Оформлення дисертацій, його відповідність усім пунктам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації»².

Права й обов'язки здобувачів наукового ступеня доктора філософії та їхніх наукових керівників.

¹ Державні стандарти України (ДСТУ) — стандарти, розроблені відповідно до чинного законодавства України. За цими стандартами для загального і багаторазового застосування формуються правила, принципи або характеристики, які стосуються діяльності чи її результатів. ДСТУ використовують для досягнення оптимального ступеня впорядкованості, вони розроблені на основі консенсусу і затверджені уповноваженим органом. Стандарти ДСТУ функціонують від 1993 року.

² Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. Редакція від 12.07.2019 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text> (дата звернення: 27.08.2023).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

- Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).
- Олексюк О. М., Тушева В. В. *Методологія наукових досліджень у галузі мистецтвознавства та музичної педагогіки* : навч. посіб. / Київський ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ, 2020. 176 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32679/1/O_Oleiksuk_V_Tusheva_MND_2020_IM.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- Сумарокова В. Г. *Навчальні курси «Основи науково-дослідної роботи» та «Методологія наукового дослідження» на виконавських факультетах музичних вишів України: еволюція, трансформація, сучасні контексти та реалії // Актуальні питання гуманітарних наук / Дрогобицький держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. 2023. Вип. 67. Т. 2. С. 140–145. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-42.html> (дата звернення: 27.12.2023).*

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

- Вимоги до опублікованої монографії, що подається на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 вересня 2019 р. № 1220 // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1087-19#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Вимоги до опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України 23.09.2019 р. № 1220. Редакція від 09.04.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#n33> (дата звернення: 15.04.2024).
- Вимоги до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень вищої атестаційної комісії України. 2011. № 9–10. ДСТУ 3008:2015. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 30 с. (Національний стандарт України). URL: https://science.kname.edu.ua/images/dok/derzhstandart_3008_2015.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 3008:2015. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 30 с. (Національний стандарт

- України). URL: https://science.kname.edu.ua/images/dok/derzhstandart_3008_2015.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 3017:2015. Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 42 с. (Національний стандарт України) URL: https://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3017_2015.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 3582:2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 18 с. (Національний стандарт України). URL: https://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3582_2013.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 4861:2007. Видання. Вихідні відомості. Київ : Держспоживстандарт України, 2009. 50 с. (Національний стандарт України). URL: https://www.ksv.biz.ua/GOST/DSTY_ALL/DSTY1/dsty_4861-2007.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання. Чинний від 2007.07.01. Київ : Держспоживстандарт України, 2007. 48 с. (Національний стандарт України). URL: https://unimarc.org.ua/wiki/ДСТУ_7.1:2006 (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 7093:2009. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами. Чинний від 2010.04.01. Київ : Держспоживстандарт України, 2009. IV, 82 с. (Національний стандарт України).
- ДСТУ 7152:2020. Інформація та документація. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. Київ : ДП «УкрНДНЦ». 16 с. (Національний стандарт України). URL: https://library.knuba.edu.ua/sites/default/files/2021-06/%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3%207152_2020%20%D0%98%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F%20%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC...Q_%20ISO%2018_1981%2C%20NEQ_%20ISO%20215_1986%2C%20NEQ.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 7342:2013. Інформація та документація. Видавнича анотація. Правила складання та подання у виданнях. Наказ Мінекономрозвитку України від 22 серпня 2013 р. № 1010. Чинний від 01.01.2014 р. Київ : Мінекономрозвитку України, 2013. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=70464 (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 20 с. (Національний стандарт України). URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>. (дата звернення: 27.08.2023).

- Конституція України. Редакція від 01.01.2020 // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Наукові фахові видання // Міністерство освіти України : офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/naukovi-fahovi-vidannya> (дата звернення: 15.04.2024).
- Перелік наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора наук, кандидата наук та ступеня доктора філософії // Міністерство освіти України : офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/atestatsiya-kadriv-vyshchoi-kvalifikatsii/2023/03/03/Per.fakh.vid.dlya.publ.rez.dosl.na.zdob.stup.DN-KN-DF-20.02.2023.pdf> (дата звернення: 15.04.2024).
- Про видавничу справу. Закон України. Редакція від 31.12.2023 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/318/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про вищу освіту. Закон України. Документ 1556-VII. Редакція від 27.12.2023 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 55. Редакція 12.01.2016 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про забезпечення функціонування української мови як державної. Закон України. Редакція від 31.12.2023 // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. Редакція від 12.07.2019 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах). Постанова Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р. Редакція від 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти,

- наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. Редакція 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України. Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.01.2018 р. № 32. Редакція 16.02.2021 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0148-18#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про наукову і науково-технічну діяльність. Закон України. Редакція від 04.01.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.09.2019 №1220. Редакція від 09.04.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text> (дата звернення: 15.04.2024).
- Про освіту. Закон України (редакція від 24.03.2024) // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 10.04.2024).
- Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.05.2002 р. № 608. Редакція від 04.07.2023 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/608-2002-%D0%BF#n16> (дата звернення: 27.08.2023).
- Транслітерація // Трансліт. Укрліт.org. URL: <http://ukrlit.org/transliterations> (дата звернення: 27.08.2023).
- Українська наукова періодика. ІАС [Інформаційно-аналітична система]. Реєстр наукових видань України. URL: <https://nfv.ukrintei.ua/search?page=1> (дата звернення: 14.04.2024).
- Український правопис / Нац. акад. наук України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.ppravopys-2019.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Тема 3. Дисертація та її види

Дисертація (лат. *dissertation* — дослідження, міркування) — наукова кваліфікаційна праця, що пройшла попередню експертизу і представлена до захисту на здобуття наукового ступеня у разовій спеціалізованій ученій раді.

Дисертація на здобуття наукового ступеня як кваліфікаційна наукова праця, яку здобувач виконав особисто. Форми дисертації:

— **рукопис;**

— індивідуальна (одноосібна) опублікована наукова **монографія**.

Підготовлена до захисту дисертація має містити науково обґрунтовані теоретичні або експериментальні результати, а також характеризуватися єдністю змісту і свідчити про особистий внесок здобувача в науку.

Дисертація має містити нове вирішення актуальної наукової проблеми; наукові результати дослідження мають бути суттєвими для розвитку певної галузі науки.

Дисертацію слід виконувати згідно з чинним законодавством України про мови — державною або англійською мовою.

Види дисертацій — на здобуття наукового ступеня:

1) доктора філософії (кандидата наук).

2) доктора наук.

Класифікаційні ознаки дисертації:

— розв'язання значної наукової або науково-прикладної проблеми, яка має важливе народногосподарське та соціально-культурне значення;

— розробка теоретичних положень, які можна вважати новими вагомими досягненнями в розвитку перспективного напрямку у відповідній галузі наук;

— наукові результати дисертації не були захищені раніше;

— результати дисертаційного дослідження можна використати на міжнародному, міжгалузевому чи галузевому рівнях.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) має містити нові науково обґрунтовані результати досліджень автора, які в сукупності сприяють розв'язанню конкретного наукового завдання, що має істотне значення для певної галузі науки.

Вимоги до дисертації доктора філософії (кандидата мистецтвознавства):

— актуальність тематики та доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки чи виробництва;

— зв'язок обраного напрямку дослідження з планами закладу вищої освіти, наукової установи, у якій виконано роботу, з галузевими і державними планами й програмами;

— відповідність теми дисертації спеціальності, за якою вона захищається, а також паспорту спеціалізованої вченої ради;

— вирішення нової наукової проблеми чи завдання, не досліджуваних раніше або досліджуваних в інші часи, за інших умов (тоді потрібні критичний аналіз і порівняння з відомими розв'язаннями проблеми, обґрунтування різниці у виборі напрямів дослідження);

— об'єктивність дослідження;

— наявність характеристики історії досліджуваної проблеми, її сучасного стану;

- чіткість формулювання об'єкта, наукової проблеми, предмета, мети, завдань і методів дослідження;
- аналіз рівня розробленості теми;
- правильність, логічність структури роботи;
- відповідність фактичного матеріалу методологічним нормам;
- зв'язок висновків та рекомендації дисертації із провідною ідеєю, метою дослідження, доказами;
- обґрунтованість висновків і практичних рекомендацій;
- відповідність наукових результатів основним критеріям оцінки дисертацій (наукова новизна, практична значущість отриманих результатів, достовірність дослідження);
- обґрунтованість самостійності дослідження, особистого внеску здобувача у здобуття нових наукових результатів;
- наявність відомостей про апробацію результатів дисертації, кількість та обсяг публікацій, у яких відображено основний зміст дисертації;
- бездоганність тексту з погляду законів і правил логіки, граматики та пунктуації, а також наукового стилю викладу;
- відповідність вимогам державних, міждержавних та міжнародних стандартів;
- своєчасність виконання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

- Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).
- Методологія науково-дослідної діяльності : навч. посіб. / уклад. Т. А. Поїк, Т. Ю. Киричок. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 56 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/6d05145a-51b7-4053-9ab4-c7723a5a241c/content> (дата звернення: 27.08.2023).
- Олексюк О. М., Тушева В. В. *Методологія наукових досліджень у галузі мистецтвознавства та музичної педагогіки* : навч. посіб. / Київський ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ, 2020. 176 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32679/1/O_Oleiksuk_V_Tusheva_MND_2020_IM.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

- Вимоги до опублікованої монографії, що подається на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 вересня 2019 р. № 1220 // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1087-19#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Вимоги до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень вищої атестаційної комісії України. 2011. № 9–10. ДСТУ 3008:2015. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 30 с. (Національний стандарт України). URL: https://science.kname.edu.ua/images/dok/derzhstandart_3008_2015.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. Редакція від 12.07.2019 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Український правопис / Нац. акад. наук України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.pravopys-2019.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Тема 4.

Основні етапи виконання дисертаційного дослідження

У процесі виконання дисертаційного дослідження — від його задуму до остаточного оформлення і захисту — можливі такі основні етапи:

1. Вибір теми роботи, обґрунтування її актуальності; визначення рівня її дослідження; формулювання об'єкта, предмета; визначення мети і завдань дослідження.
2. Формулювання наукової гіпотези і теоретичних передумов дослідження. Складання плану дисертації.
3. Накопичення необхідної наукової інформації; пошук наукових, літературних, нотних, архівних та інших джерел з теми дослідження, їх вивчення й аналіз; вибір напрямів дослідження залежно від його мети і завдань.
4. Вибір методів дослідження — інструментів для добування фактичного матеріалу, які становлять необхідну умову досягнення зазначеної в дисертації мети.
5. Участь у міжнародних, всеукраїнських, регіональних та інших наукових конференціях, симпозіумах, семінарах (виступ із доповіддю).
6. Підготовка і публікація наукових праць за тематикою дисертації: тез доповідей і матеріалів наукових конференцій, наукових статей (одноосібних монографій, розділів у колективних монографіях).
7. Написання тексту дисертації, анотацій українською і англійською мовами, оформлення вступу й висновків, складання списку використаних літератури і джерел, створення додатків.

8. Підготовка наукової доповіді за текстом дисертації для її публічної презентації та обговорення результатів дисертаційного дослідження на етапі його попередньої експертизи у Вченій раді закладу вищої освіти (наукової установі), у якому здійснювалася підготовка аспіранта. Утворення разової спеціалізованої ради, затвердження її членів.

9. Організація захисту дисертації на засідання разової спеціалізованої ради з метою присудження ступеня доктора філософії.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).*

Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Котляревський І. А. *Загальні основи науково-дослідної роботи: навч. посібник для вищ. муз. навч. закладів. Київ, 2008. 96 с.*

Методологія науково-дослідної діяльності : навч. посіб. / уклад. Т. А. Роїк, Т. Ю. Киричок. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 56 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/6d05145a-51b7-4053-9ab4-c7723a5a241c/content> (дата звернення: 27.08.2023).

Олексюк О. М., Тушева В. В. *Методологія наукових досліджень у галузі мистецтвознавства та музичної педагогіки : навч. посіб. / Київський ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ, 2020. 176 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32679/1/O_Oleiksuk_V_Tusheva_MND_2020_IM.pdf (дата звернення: 27.08.2023).*

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Вимоги до опублікованої монографії, що подається на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 вересня 2019 р. № 1220 // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1087-19#Text> (дата звернення: 27.08.2023).

Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. Редакція від 12.07.2019 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text> (дата звернення: 27.08.2023).

- Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах). Постанова Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р. Редакція від 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. Редакція 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.09.2019 №1220. Редакція від 09.04.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text> (дата звернення: 15.04.2024).
- Український правопис / Нац. акад. наук України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.prapopys-2019.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Змістовний модуль 2.

Вибір теми і наукової проблеми дисертації

Тема 1.

Актуальність, об'єкт, предмет, мета, завдання, наукова новизна і практичне значення дослідження. Складання плану дисертації

Наукова проблема як сукупність нових теоретичних або практичних питань, які суперечать наявним знанням або прикладним методам і потребують вирішення за допомогою наукових досліджень.

Тема (назва) дисертації як частина наукової проблеми. У темі охоплено одне або кілька питань дисертації (зазвичай відображено об'єкт і предмет дослідження).

Актуальність визначається важливістю вирішення практичних або теоретичних завдань. Актуальною може бути тема загалом або один з її аспектів, окреме питання, яке стане суттєвим кроком у її розкритті. Актуальність і доцільність дисертації обґрунтовують шляхом критичного аналізу і порівняння з відомими розв'язаннями проблеми. Висвітлення актуальності має бути небагато-словним: досить кількома реченнями висловити головне — сутність проблеми або наукового завдання. Дисертація має сприяти розвитку відповідної галузі науки (музикознавства).

Основні критерії у виборі теми:

- актуальність;
- новизна — дисертація має містити нове вирішення теми;
- перспективність;
- можливість працювати над обраною теми в закладі вищої освіти чи науковій установі, у яких виконується дисертаційне дослідження;
- тісний зв'язок теми з напрямками основних науково-дослідних робіт, що виконуються у структурних підрозділах закладу (на кафедрах).

У назві дисертації не бажано використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру. Треба уникати назв, які починаються словами «Дослідження питання...», «Дослідження деяких шляхів...», «Деякі питання...», «Матеріали вивчення...», «До питання...», «До проблеми...», «Аналіз...» тощо, бо у таких назвах не відображено належно суть проблеми. У назві дисертації не рекомендується вживати скорочення, наприклад, замість ініціалів слід зазначити повне ім'я вченого, композитора чи виконавця, діяльність якого досліджується.

Тему (назву) формулюють, виходячи з мети роботи, враховуючи об'єкт і предмет дослідження. Вибираючи тему дисертації, аспірант має керуватися своїми науковими нахилами, знанням матеріалу, можливостями використання тих чи інших мистецтвознавчих, архівних, музейних, нотних джерел, аудіо- чи відео-матеріалів тощо.

Об'єкт дослідження як матеріальна або ідеальна система, яку вивчають за допомогою експериментальних або теоретичних методів; процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію і обране для дослідження. **Предмет** дослідження як частина об'єкта, як структура досліджуваної системи, особливості взаємодії елементів усередині системи та поза нею, закономірності розвитку системи, її властивості тощо. Предмет зазвичай визначає тему роботи.

Мета пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також із його кінцевим результатом, якого дослідник хоче досягти в науковій роботі з конкретної проблеми. Кінцевим результатом дослідження передбачено вирішення **проблемної ситуації**, у якій відображено суперечність між станом об'єкта дослідження в реальній практиці й вимогами до його ефективнішого функціонування. Мета досягається покроково у процесі послідовного вирішення окремих завдань.

Формулюючи мету роботи і завдання, які потрібно виконати для досягнення мети, не варто застосовувати віддієслівні іменники («виявлення...», «визначення...», «розкриття...» тощо), а краще надати перевагу дієсловам у неозначеній формі («виявити...», «визначити...», «розкрити...»). Не слід також формулювати мету словами «дослідження...» («дослідити...»), «вивчення...» («вивчити...»), тому що цими словами вказується засіб досягнення мети, а не сама мета.

Завдання дослідження. Формулюючи їх, окреслюють коло теоретичних пошуків і практичних дій дослідника (проаналізувати, зіставити, виявити причинно-наслідковий зв'язок різних елементів, простежити, визначити, окреслити

тощо), які допоможуть отримати запланований результат (досягнути мети). Назви структурних складників дисертації (розділів і підрозділів) зазвичай формуються, виходячи з формулювання завдань дослідження. Завдання дисертації, як і її мета, описуються в дієслівній формі.

Наукова новизна дисертації як ознака, наявність якої дає авторові підстави використовувати поняття «вперше» в характеристиці одержаних результатів і дослідження загалом. Поняття «вперше» означає в науці брак отриманих результатів до їх публікації. **Теоретичне значення дисертації** (новизна одержаних результатів) полягає у формуванні нових способів вирішення певних завдань або обґрунтуванні нового погляду на трактування сутності певного поняття, явища чи процесу.

Ознаки наукової новизни:

- обґрунтовано нові рішення завдань дослідження;
- розроблено нові засади вирішення завдань;
- досліджено нові явища;
- напрацьовано й застосовано нові методи (методики) дослідження явища чи процесу.

Три групи наукових положень у формулюванні наукової новизни:

- в перше (положення, які раніше не були сформульовані в певній галузі науки);
- удосконалено (положення, які сприяють розширенню знання щодо певного поняття, підходу, методу, але не змінюють їхньої сутності);
- набуло подальшого розвитку (конкретизація сутності поняття чи явища, виявлення не визначених раніше частин або перенесення певного методу з однієї галузі в іншу).

Практичне значення результатів дисертації полягає у виявленні наукової, соціальної, економічної ефективності використання запропонованих методів та підходів на практиці. Формулювання практичного значення дослідження як важливий елемент у досягненні мети дисертаційної роботи.

Складання плану дисертації. У дисертації має бути вступ, основна частина, яка поділяється на окремі розділи, підрозділи (а також пункти й підпункти, за потреби), висновки, список використаної літератури і джерел, додатки. У плані дисертації мають бути відображені усі структурні компоненти роботи, основні питання, які дають змогу повністю висвітлити зміст обраної теми.

Писати дисертацію рекомендується тільки тоді, коли її план схвалив науковий керівник. У процесі виконання дисертації можна вносити зміни до плану, коригувати формулювання окремих питань.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с.

URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Котляревський І. А. Загальні основи науково-дослідної роботи: навч. посібник для вищ. муз. навч. закладів. Київ, 2008. 96 с.

Методологія науково-дослідної діяльності : навч. посіб. / уклад. Т. А. Роїк, Т. Ю. Киричок. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 56 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/6d05145a-51b7-4053-9ab4-c7723a5a241c/content> (дата звернення: 27.08.2023).

Олексюк О. М., Тушева В. В. Методологія наукових досліджень у галузі мистецтвознавства та музичної педагогіки : навч. посіб. / Київський ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ, 2020. 176 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32679/1/O_Oleiksuk_V_Tusheva_MND_2020_IM.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Про забезпечення функціонування української мови як державної. Закон України. Редакція від 31.12.2023 // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).

Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. Редакція від 12.07.2019 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text> (дата звернення: 27.08.2023).

Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах). Постанова Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р. Редакція від 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).

Український правопис / Нац. акад. наук України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.pravopys-2019.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Тема 2.

Методологія дослідження. Методи, їх класифікація

Методологія наукового дослідження як сукупність принципів, засобів, методів і форм організації та виконання наукового дослідження обраної для дисертації проблеми. Основні функції методології:

- визначення способів здобуття наукових знань про певні процеси чи явища;
- передбачення шляху для досягнення певної науково-дослідної мети;
- забезпечення всебічного отримання інформації щодо процесу чи явища, яке досліджується;
- уведення нової інформації до фонду теорії відповідної науки;
- забезпечення уточнення, збагачення, систематизації термінів і понять;
- створення системи наукової інформації, яка ґрунтується на об'єктивних фактах, і логіко-аналітичного інструмента наукового пізнання.

Методологія як концептуальний виклад мети, змісту, методів дослідження, які забезпечують отримання максимально об'єктивної, точної, систематизованої інформації про процеси і явища.

Методологія як учення про систему наукових принципів, форм і способів дослідницької діяльності. Структура методології:

- 1) фундаментальні, загальнонаукові принципи, що становлять власне методологію;
- 2) конкретно наукові принципи, що лежать в основі теорії тієї чи іншої дисципліни або наукової галузі;
- 3) система конкретних методів і технік, що застосовуються для вирішення спеціальних дослідницьких завдань.

Основні компоненти методології дослідження:

- теоретико-методологічна частина, на основі якої будують методику дослідження;
- історико-теоретична частина, що передбачає дослідження явищ і процесів з урахуванням зв'язків та взаємозалежностей між ними;
- практична частина, яка містить узагальнення результатів дослідження як логічного завершення наукового пошуку, їх аргументація.

Науковий метод (методи наукового дослідження).

Основні визначення наукового методу:

- система категорій, цінностей, регулятивних принципів, методів обґрунтування, якими керується у своїй діяльності наукова спільнота;
- наукові теорії, перевірені практикою;
- способи пізнання, дослідження об'єктів (предметів, явищ, процесів), їх систематизація, коригування нових і вже відомих знань;
- способи дослідження, якими визначаються його результативність, форми організації роботи, загальна методологічна орієнтація автора;

— правила і принципи осмислення емпіричних (спостережуваних і вимірюваних) даних про об'єкт дослідження.

Для пояснення фактів, що спостерігаються, висуваються **гіпотези** і будуються теорії, на підставі яких формується модель досліджуваного об'єкта.

Ознаки наукового методу:

— об'єктивність, неприпустимість суб'єктивного тлумачення результатів;

— доступність для інших учених усіх вихідних даних, методик і результатів досліджень для перевірки адекватності експериментів і осмислення їхніх результатів (висновків);

— логічне осмислення отриманих результатів.

Класифікація методів дослідження як поділ основних типів методів за двома ознаками: мети і способу реалізації.

Емпіричні методи: спостереження, вимірювання, експеримент, описання, порівняння. **Теоретичні, загально-логічні методи і прийоми:** аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, конкретизація, ідеалізація, формалізація, моделювання, конкретизація, узагальнення, аналогія). **Спеціальні методи:** дисциплінарні (застосовуються у певній дисципліні), міждисциплінарного дослідження (сукупність синтетичних, інтегративних способів, сформованих на перетині наукових дисциплін).

Методи дослідження в дисертації — спеціальні дії, спрямовані на досягнення поставленої мети. Неправильно вибрані методи дослідження можуть призвести до помилкових результатів та висновків.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).*

Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Котляревський І. А. *Загальні основи науково-дослідної роботи: навч. посібник для вищ. муз. навч. закладів. Київ, 2008. 96 с.*

Методологія науково-дослідної діяльності : навч. посіб. / уклад. Т. А. Поїк, Т. Ю. Киричок. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 56 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/6d05145a-51b7-4053-9ab4-c7723a5a241c/content> (дата звернення: 27.08.2023).

Олексюк О. М., Тушева В. В. *Методологія наукових досліджень у галузі мистецтвознавства та музичної педагогіки : навч. посіб. / Київський ун-т*

ім. Бориса Грінченка. Київ, 2020. 176 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32679/1/O_Oleiksuk_V_Tusheva_MND_2020_IM.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. Редакція від 12.07.2019 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
Український правопис / Нац. акад. наук України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.prapopys-2019.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Тема 3.

Опрацювання літератури

Інформаційною базою для дисертації мають бути монографічні наукові роботи, публікації у вітчизняних та зарубіжних виданнях (збірниках статей, наукових журналах, газетній періодиці), інтернет-видання, архівні й музейні матеріали тощо. Не рекомендується посилатися на електронні ресурси неофіційного та ненаукового характеру, а також на підручники і науково-популярну літературу. Правильним вибором літератури та джерельної бази забезпечується загальний успіх справи, належний науковий рівень роботи, усебічне та глибоке висвітлення питань обраної теми. Джерела, які безпосередньо стосуються окремих питань теми дисертації, аспірант підбирає, користуючись каталогами відповідних бібліотек (бібліотеки навчального закладу, у якому виконується дисертація, міської наукової бібліотеки, приватних архівів, нотних колекцій, музейних фондів, рукописних зібрань, архівних установ тощо).

У процесі виконання дисертації необхідно використовувати найновіші досягнення музикознавства. У науковій літературі можуть бути висловлені різні погляди на одне і те ж саме мистецьке явище, тож аспірант має обрати ту наукову позицію, яку він вважає найбільш обґрунтованою, або запропонувати своє бачення вирішення цієї наукової проблеми.

Працюючи зі спеціальною літературою, необхідно враховувати період видання книги чи статті, ті історичні умови, у яких вони були написані, критично й творчо оцінювати ті чи інші положення з позицій сучасного стану музикознавчої науки.

У процесі роботи над літературою слід фіксувати свої думки, критичні зауваження та пропозиції, які також мають бути висловлені в дисертації за умови їх належного фахового обґрунтування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

- Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).
- Котляревський І. А. *Загальні основи науково-дослідної роботи: навч. посібник для вищ. муз. навч. закладів*. Київ, 2008. 96 с.
- Методологія науково-дослідної діяльності* : навч. посіб. / уклад. Т. А. Поїк, Т. Ю. Киричок. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 56 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/6d05145a-51b7-4053-9ab4-c7723a5a241c/content> (дата звернення: 27.08.2023).
- Олексюк О. М., Тушева В. В. *Методологія наукових досліджень у галузі мистецтвознавства та музичної педагогіки* : навч. посіб. / Київський ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ, 2020. 176 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32679/1/O_Oleiksuk_V_Tusheva_MND_2020_IM.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

- Вимоги до опублікованої монографії, що подається на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 вересня 2019 р. № 1220 // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1087-19#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. Редакція від 12.07.2019 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text> (дата звернення: 27.08.2023).

ДРУГИЙ КУРС

Модуль 2.

ВИКОНАННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Змістовний модуль 1.

Підготовка тексту дисертації

Тема 1.

Структура дисертації

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії (кандидата наук) готується державною мовою у вигляді спеціально підготовленої наукової праці на правах рукопису у твердій або м'якій палітурці та в електронній формі. За бажанням здобувача, дисертація може бути перекладена англійською або іншою мовою, пов'язаною з предметом дослідження, з поданням перекладу до спеціалізованої вченої ради.

Писати дисертацію необхідно літературною мовою, класичним науковим стилем викладення матеріалу. Застосування у тексті скорочень слів і словосполучень, крім загальноприйнятих, не дозволяється.

Структура дисертації як один із рівнів відображення авторської наукової концепції, засіб реалізації взаємозв'язку елементів змісту. Структура визначається завданням відображення внутрішньої логіки розвитку дослідження.

У структурі дисертації має бути:

- відображено значущість обраної для дослідження теми і наукову ємність кожного фрагмента, кожної частини тексту;
- акцентовано увагу на найбільш важливих у науковому розумінні аспектах дослідження;
- логічно, несуперечливо, послідовно, згідно з дослідницькою програмою відображено процес формування нового знання.

Структура як показник найбільш ефективної відповідності дослідження критеріям цілісності, системності, логічності, пропорційності його частин.

Критерій цілісності: потребує розглядати властивості цілого і частин у їх нерозривній єдності. Структура дисертації являє собою єдність усіх її елементів, а кожен елемент структури — це частина праці загалом. Порушення цього принципу неминуче спричиняє хаотичність і еkleктизм викладу наукового матеріалу.

Критерій системності вимагає розглядати елементи дисертації як систему, утворену їх взаємодією, що не допускає механічного, формального об'єднання різнорідних елементів.

Критерій зв'язності як обов'язкова умова структурування тексту: забезпечує взаємозумовленість і співвіднесеність різних фрагментів тексту, що свідчить про ефективність послідовності викладу наукової інформації.

У дисертації мають бути:

- титульний аркуш;
- анотації;
- зміст;
- перелік умовних позначень чи скорочень (за потреби);
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних літератури і джерел;
- додатки (за потреби).

Структура роботи має бути послідовною і логічною.

Титульний аркуш. Оформляється згідно вимогами МОН. На титульному аркуші слід указати:

— Найменування закладу вищої освіти або наукової установи, де здійснювалася підготовка здобувача, та органу, до сфери управління якого належить заклад чи установа.

— Найменування закладу вищої освіти або наукової установи, у спеціалізованій вченій раді якого (якої) відбудеться захист дисертації, та органу, до сфери управління якого належить заклад чи установа (для захисту дисертації для здобуття наукового ступеня кандидата наук).

— Вид дисертації: Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

— Прізвище, ім'я і по батькові аспіранта — автора дисертації, здобувача наукового ступеня доктора філософії.

— УДК дисертації.

— Назву дисертації (без лапок).

— Шифр і назву спеціальності — 025 Музичне мистецтво.

— Галузь знань — 02 Культура і мистецтво.

— Науковий ступінь — доктор філософії (кандидат мистецтвознавства).

— Інформацію про відсутність плагіату (Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело), підпис, ініціали й прізвище здобувача.

— Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання наукового керівника.

— Місто й рік виконання роботи.

Анотація — узагальнений короткий виклад основного змісту дисертації. Подається державною (українською) і англійською мовами для ознайомлення зі змістом і результатами дисертації. В анотації дисертації мають бути стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та, за наявності, практичного значення.

В анотації слід указати:

- прізвище та ініціали здобувача;
- назву дисертації;
- вид дисертації та науковий ступінь, на який претендує здобувач;
- спеціальність (шифр і назву);
- найменування вищого навчального закладу або наукової установи, у якому (якій) здійснювалася підготовка здобувача;
- найменування наукової установи або найменування вищого навчального закладу, у спеціалізованій вченій раді якої (якого) відбудеться захист (для захисту дисертації для здобуття наукового ступеня кандидата наук);
- місто й рік виконання роботи.

Обсяг анотації становить 0,2–0,3 авторських аркуша (8000–12000 знаків).

Анотацію можна подавати також третьою мовою, пов'язаною із предметом дослідження.

Ключові слова як слова чи словосполучення, найбільш значимі для дослідження їх сукупність має відповідати основному змісту наукової праці, відображати тематику дослідження і забезпечувати тематичний пошук роботи. Кількість ключових слів становить від п'яти до п'ятнадцяти. Ключові слова пишуть у називному відмінку, друкують у рядок через кому. Ключовими словами не можна вважати імена й прізвища. Правильно: *творчість (діяльність) М. Лисенка*; неправильно: *М. Лисенко*. Не рекомендовано використовувати слова в лапках, словосполучення, що мають більш ніж три слова, словосполучення з розділовими знаками.

Список публікацій здобувача за темою дисертації.

Рубрики, за якими вказуються наукові праці:

- у яких опубліковано основні наукові результати дисертації;
- які свідчать про апробацію матеріалів дисертації;
- які додатково відображають наукові результати дисертації.

Зміст має містити назви та номери початкових сторінок усіх структурних елементів роботи: анотації, список публікацій здобувача, перелік умовних позначень чи скорочень (за наявності), вступ, розділи й підрозділи (пункти й підпункти, якщо вони мають назви) із зазначенням номера, висновки, список використаних літератури і джерел, додатки.

Перелік умовних позначень чи скорочень (у разі потреби) розміщують у вигляді окремого списку, друкують двома колонками: у лівій колонці за абеткою наводять скорочення, у правій — їх докладне розшифрування. Додатково їхнє пояснення наводять у тексті після першого згадування. Скорочення, символи, позначення, які повторюються не більше двох разів, до переліку не вносять, розшифровують їх у тексті.

Основна частина дисертації має містити вступ, розділи (з підрозділами, за потреби — пунктами і підпунктами) висновки.

Вступ. У вступі слід розкрити сутність і стан дослідження наукової проблеми та її значущість, обґрунтувати необхідність її вивчення. Надати загальну характеристику дисертації, а саме:

Обґрунтування вибору теми й актуальності дослідження — висвітлення зв'язку теми дисертації із сучасними дослідженнями у відповідній галузі знань шляхом критичного аналізу з визначенням сутності наукової проблеми або завдання. Формулювання актуальності теми має бути лаконічним, переконливим, визначати сутність наукового завдання (проблеми).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами — вказується, у рамках яких програм, тематичних планів, наукових тематик і грантів, зокрема галузевих, державних, всеукраїнських, міжнародних виконувалося дисертаційне дослідження, із зазначенням номерів державної реєстрації науково-дослідних робіт і найменуванням організації, де виконувалася робота.

Об'єкт і предмет дослідження в дисертації співвідносяться між собою як загальне і часткове (предмет міститься у межах об'єкту). Об'єкт дослідження — це процес або явище, яким породжується проблемна ситуація (наукова проблема) і яке обрано для вивчення. Предмет дослідження — це окремий аспект об'єкту, його властивості. Чітке визначення об'єкта і предмета дуже важливе, бо воно тісно пов'язане з метою дослідження і суттєво впливає на відбір завдань дослідження.

Мета і завдання дослідження визначаються відповідно до предмета й об'єкта дослідження.

Методи дослідження — вказуються використані наукові методи дослідження із зазначенням, що саме і яким методом досліджувалось; обґрунтовується вибір методів, які забезпечують достовірність отриманих результатів та висновків.

Методологічне підґрунтя дослідження — найбільш авторитетні та ґрунтовні наукові праці провідних учених, які здійснили значний внесок у вирішення зазначеної проблеми, тобто їхні розробки й роботи мають вагомий теоретико-методологічний значення.

Джерельне підґрунтя дослідження (за потреби) — використані в дисертації архівні, музейні документи, зокрема рукописні матеріали особового походження (епістолярій, мемуари, спогади, відгуки, рецензії, статті, навчально-методичні праці, щоденники тощо), фото-, аудіо- й відеоматеріали, інші документи тощо.

Наукова новизна отриманих результатів — аргументовано, стисло й чітко вказуються основні наукові положення, які виносяться на захист, із зазначенням відмінності одержаних результатів від відомих раніше.

Особистий внесок здобувача — якщо в дисертації використано ідеї або розробки, що належать співавторам, з якими здобувач опублікував наукові праці, обов'язково зазначають конкретний особистий внесок здобувача в

таких працях; здобувач має також додати посилання на дисертації співавторів, у яких було використано результати спільних робіт);

Практичне значення отриманих результатів — надаються відомості про використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх практичного використання.

Апробація матеріалів дисертації — зазначаються назви конференцій, конгресів, симпозіумів, семінарів, місце і дата їх проведення.

Структура й обсяг дисертації — анонсується структура дисертації; зазначається її загальний обсяг та обсяг основного тексту (без анотацій, списку публікацій здобувача, списку використаних літератури та джерел і додатків). Обсяг основного тексту дисертації вираховується авторськими аркушами (один авторський аркуш становить 40 000 знаків із проміжками). Вказують також кількість використаних у роботі літератури і джерел, надають стисло інформацію про наявність додатків та їхній зміст.

Основна частина дисертації складається з розділів і підрозділів (за потреби — пунктів і підпунктів). В основній частині дисертації має бути як мінімум два розділи, у кожному з яких — хоча б по два підрозділи. Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї. У разі використання наукових результатів, ідей, публікацій та інших матеріалів інших авторів у тексті дисертації обов'язково мають бути посилання на публікації цих авторів. Фрагменти оприлюднених (опублікованих) текстів інших авторів (цитати) обов'язково супроводжуються посиланням на джерело (крім фрагментів, які не несуть самостійного змістовного навантаження).

У **першому розділі** зазвичай окреслюють основні етапи розвитку наукової думки за розв'язуваною проблемою (завданням).

Здійснюючи огляд літератури з теми дослідження, слід окреслити етапи розвитку наукової думки за темою дисертації. Стисло, критично характеризуючи використані в дисертації наукові праці, аспірант має виокремити ті питання, які ще не вирішені, а отже визначити своє місце в розв'язанні проблеми. Загальний обсяг огляду літератури не має перевищувати 20 відсотків обсягу основного тексту дисертації. У кінці кожного розділу в окремому підрозділі формулюють висновки.

У **другому розділі** зазвичай обґрунтовують вибір напряму дослідження, викладають загальну методику виконання дисертаційного дослідження, наводять методи вирішення завдань. Описують також основні тенденції, закономірності, методи дослідження, гіпотези, що розглядаються, тощо.

У наступних розділах описують процес дослідження, умови та основні етапи експериментів чи інших емпіричних методів, з вичерпною повнотою викладають результати власних досліджень, зазначають, як вони одержані та в чому полягає їх новизна. Здобувач має дати оцінку повноти вирішення поставлених завдань, достовірності одержаних результатів (характеристик, парамет-

рів) та порівняти ці результати з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних дослідників, обґрунтувати необхідність додаткових досліджень тощо.

Висновки мають відповідати меті і завданням роботи, визначеним у вступі. Зазвичай викладають найважливіші наукові і практичні результати дослідження. У них мають міститися формулювання розв'язаної наукової проблеми, окреслюватися значення результатів дослідження для науки і практики.

Список використаних літератури і джерел подається за алфавітним принципом. Нумерація обов'язкова. Зазначаються тільки ті джерела, які оформлені посиланнями і виносками в основному тексті. І навпаки, кожен вказаний у тексті дисертації автор і його робота повинні знайти відображення в списку літератури.

Бібліографічний опис джерела складають відповідно до чинних стандартів із бібліотечної та видавничої справи, застосовуючи державний стандарт (ДСТУ 8302:2015). Якщо у дисертації використано джерела іноземними мовами, то спочатку подають праці, написані кирилицею, а потім ті, що написані латиницею. У списку використаних літератури і джерел має бути не менше 100 позицій.

Список використаних літератури і джерел формується за вибором здобувача (у кінці кожного розділу основної частини дисертації чи в кінці основної частини) одним із таких способів:

- 1) у порядку появи посилань у тексті;
- 2) в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- 3) у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис списку використаних літератури і джерел у дисертації можна оформити, за вибором здобувача, з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»¹ або одним зі стилів з рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій². У списку використаних літератури і джерел мають бути праці й автора дисертації. Бібліографічний опис використаного джерела може обмежуватися обов'язковою інформацією, необхідною для однозначної ідентифікації цього джерела.

Додатки. У додатках (якщо в них є потреба) доцільно вміщувати допоміжні матеріали, зокрема:

— нотні приклади (якщо обсяг прикладу перевищує пів сторінки);

¹ ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 18 с. (Національний стандарт України). URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>. (дата звернення: 27.08.2023).

² Додаток 3 // Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text> (дата звернення: 27.08.2023).

- лібрето музично-театральних творів;
- літературні джерела музичних творів (поетичні тексти вокальних, літературні програми симфонічних творів тощо);
- біографічний матеріал;
- список творів композитора, музично-критичних праць музикознавця;
- дискографію;
- нотографію;
- фотоілюстрації;
- таблиці допоміжних даних;
- іменний, термінологічний, предметний чи інші покажчики.

Обов'язковий додаток до дисертації — список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію результатів дисертації (зазначаються назви конференції, конгресу, симпозіуму, семінару, закладу освіти, місце й дата проведення, форма участі). Наукові праці автора зазначають у тій самій послідовності, що й на початку дисертації (після ключових слів).

Додатки можуть бути надані у вигляді окремої частини (том, книга).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Котляревський І. А. *Загальні основи науково-дослідної роботи: навч. посібник для вищ. муз. навч. закладів*. Київ, 2008. 96 с.

Методологія науково-дослідної діяльності : навч. посіб. / уклад. Т. А. Роїк, Т. Ю. Киричок. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 56 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/6d05145a-51b7-4053-9ab4-c7723a5a241c/content> (дата звернення: 27.08.2023).

Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах : метод. рекомендації / авт.-уклад.: О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець ; редкол.: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузева, Я. Є. Сошинська, О. М. Бруй ; Наук.-техн. б-ка ім. Г. І. Денисенка Нац. техн. ун-ту України «Київський політехнічний ін-т ім. Ігоря Сікорського» ; Українська бібліотечна асоціація. Київ : УБА, 2016. 117 с.

Олексюк О. М., Тушева В. В. *Методологія наукових досліджень у галузі мистецтвознавства та музичної педагогіки* : навч. посіб. / Київський ун-т

ім. Бориса Грінченка. Київ, 2020. 176 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32679/1/O_Oleiksuk_V_Tusheva_MND_2020_IM.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

Приклади оформлення посилань за APA (7th ed.) у списку використаних джерел // Grafiati. URL: <https://www.grafiati.com/uk/info/apa-7/examples/> (дата звернення: 10.01.2024).

APA — міжнародний стиль оформлення наукових публікацій // Центральна наукова бібліотека / Харківський нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. URL: http://www-library.univer.kharkov.ua/pages/bibliography/apa_style.pdf (дата звернення: 10.01.2024).

APA Formatting and Style Guide/Purdue Online Writing Lab. URL: <https://owl.english.purdue.edu/owl/resource/664/01/> (accessed: 10.01.2024).

Chicago-Style Citation Quick Guide: Author-Date // The Chicago Manual of Style / University of Chicago Press. Chicago, 2010. URL: http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html (accessed: 10.01.2024).

Chicago-Style Citation Quick Guide: Notes and Bibliography // The Chicago Manual of Style / University of Chicago Press. Chicago, 2010. URL: <http://www.chicagomanualofstyle.org/toolscitationguide.html> (accessed: 10.01.2024).

Harvard AGPS Referencing Guide. URL: <http://www.usq.edu.au/library/help/referencing/harvard> (accessed: 10.01.2024).

Harvard citation style: introduction / The University of Western Australia. Perth, 2016. URL: <http://guides.is.uwa.edu.au/harvard> (accessed: 10.01.2024).

Harvard System of Referencing Guide. URL: <http://libweb.anglia.ac.uk/referencing/harvard.html> (accessed: 10.01.2024).

Ying Hui Loo. University Library Guide to Harvard style of Referencing 6.1.2 Version / University of Salford. Salford, 2019. 63 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/339676423_University_Library_Guide_to_Harvard_style_of_Referencing_612_Version (accessed: 10.01.2024).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

ДСТУ 6095:2009. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Правила скорочення заголовків і слів у заголовках публікації (ГОСТ 7.88–2003, MOD). Київ : Держспоживстандарт України, 2009. 11 с. (Національний стандарт України). URL: https://www.ksv.biz.ua/GOST/DSTY_ALL/DSTU2/dstu_6095-2009.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

ДСТУ 3582:2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 18 с. (Національний стандарт України). URL: https://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3582_2013.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

- ДСТУ 7093:2009. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами. Чинний від 2010.04.01. Київ : Держспоживстандарт України, 2009. IV, 82 с. (Національний стандарт України).
- ДСТУ 7342:2013. Інформація та документація. Видавнича анотація. Правила складання та подання у виданнях. Наказ Мінекономрозвитку України від 22 серпня 2013 р. № 1010. Чинний від 01.01.2014 р. Київ : Мінекономрозвитку України, 2013. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=70464 (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 20 с. (Національний стандарт України). URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>. (дата звернення: 27.08.2023).
- Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. Редакція від 12.07.2019 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text> (дата звернення: 27.08.2023).

Тема 2.

Огляд (аналіз) літератури з теми дисертації

Мета вивчення наукової літератури — створення власної концепції. Відбір літератури, яка безпосередньо стосується тематики дисертації.

Функції огляду (аналізу) літератури в дисертації:

- виявлення досягнень науки, недоліків, помилок і прогалин;
- визначення основних поглядів фахівців на проблему;
- визначення актуальності, рівня розробленості проблеми, порушеної в дисертації;
- надання матеріалу для вибору аспектів, напрямів і методів дослідження, формулювання його мети й завдань;
- забезпечення достовірності висновків і результатів пошуків здобувача, зв'язку його концепції із загальним розвитком теорії.

Поетапне вивчення наукової літератури.

Понятійно-категоріальний апарат як логічно вибудована система спеціальних термінів, яка дає змогу одноосібно тлумачити і розуміти взаємозв'язки і процеси, що утворюються в науці. Формування понятійного апарату.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

- Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Котляревський І. А. Загальні основи науково-дослідної роботи: навч. посібник для вищ. муз. навч. закладів. Київ, 2008. 96 с.

Методологія науково-дослідної діяльності : навч. посіб. / уклад. Т. А. Роїк, Т. Ю. Киричок. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 56 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/6d05145a-51b7-4053-9ab4-c7723a5a241c/content> (дата звернення: 27.08.2023).

Олексюк О. М., Тушева В. В. Методологія наукових досліджень у галузі мистецтвознавства та музичної педагогіки : навч. посіб. / Київський ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ, 2020. 176 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32679/1/O_Oleiksuk_V_Tusheva_MND_2020_IM.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 20 с. (Національний стандарт України). URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>. (дата звернення: 27.08.2023).

Тема 3.

Правила цитування. Виноски.

Посилання на використані джерела

Цитата (нім. *Zitat*, від лат. *cito* — *наводжу, проголошую*) — дослівний уривок з іншої праці, вислів, що наводиться з посиланням на джерело для підтвердження або заперечення певної думки. Цитата не повинна мати великий обсяг. Відтворюється цитата здебільшого мовою, якою написано основний текст, а посилання на джерело подається мовою оригіналу (зазвичай у виносках внизу сторінки чи в примітках у додатках).

Цитування пряме (дослівне, береться в лапки) і непряме (виклад думок, ідей автора своїми словами, з використанням перефразування й узагальнення, у лапки не береться). І пряме, і непряме цитування має супроводжуватися посиланням на джерело. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише тоді, коли наявний у них матеріал не внесено до останнього видання. Розділові знаки для оформлення цитат.

Загальні вимоги до цитування.

1. Текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей

авторського написання. Наукові терміни, запропоновані у працях інших авторів, не виділяються лапками, за винятком тих, які викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вислів «так званий».

2. Цитування має бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців у цитаті допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками (якщо вилучено слово чи фразу — частину речення) або трьома крапками у кутових дужках <...> (якщо вилучений текст становить одне чи більше речень). Три крапки можна вставити в будь-якому місці цитати (на початку, у середині, у кінці). Якщо перед вилученим текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається. Квадратними дужками у цитатах виділяють авторський (доданий) текст, яким пояснюють контекст цитати. Наприклад: «*Їх [скрипалів] було близько 20 осіб*».

3. Кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

4. За непрямого цитування слід гранично точно викладати думки автора, коректно оцінювати результати його дослідження, надавати відповідні посилання на джерело.

Цитати не мають перевищувати 15 відсотків основного тексту дисертації.

Виноска як пояснення, примітка до тексту.

Звичайна (підрядкова або посторінкова) виноска розміщується на тій самій сторінці (або починається на тій самій і продовжується на наступній сторінці).

Кінцева виноска розміщується в кінці основного тексту дисертації або її окремого розділу.

Зміст і види виносок.

1. Стисла, лаконічна довідка (пояснення) до того чи іншого слова (словосполучення, речення, абзацу тощо) у тексті.

Типи виносок:

- пояснення (слів іноземного походження, діалектизмів, архаїзмів);
- визначення термінів і наукових понять;
- цитата мовою оригіналу, якщо в основному тексті використано її переклад мовою дисертації;
- переклад іншомовної цитати, якщо в основному тексті її написано мовою оригіналу;
- розшифрування абревіатур і скорочень;
- тлумачення образних висловів чи слів у переносному значенні;
- важливі відомості (біографічні, історичні, контекстні...);
- авторський чи редакторський коментар;
- додаткова інформація, важлива для розуміння основного тексту.

У музикознавчих працях виноска можуть містити:

- лібрето;
- літературну програму інструментального (оркестрового) твору;
- літературну основу вокального твору;

- стислі (анкетні) біографічні дані про композитора, виконавця, музикознавця, режисера, автора літературної основи програмного твору та ін.;
- історичну довідку;
- інформацію про історію створення музичних композицій.

2. Бібліографічна довідка як один із варіантів оформлення посилань на використану в тексті літературу (цитати) в науковій роботі. Зручність такого оформлення посилань для читача, використання в дисертаціях, наукових монографіях, збірниках наукових праць тощо.

Бібліографічне посилання як сукупність бібліографічних відомостей про документ (який цитують, згадують або розглядають в основному тексті), необхідних і достатніх для його загальної характеристики, ідентифікування й пошуку; елемент бібліографічного апарату документа; вид приміток, які містять лише бібліографічні відомості.

Види бібліографічних посилань за їх місцем у тексті:

1. Внутрішньотекстове — розміщують безпосередньо в основному тексті, у круглих дужках, наводять у кінці фрази або в логічно потрібному місці. Повна і коротка форми внутрішньотекстового посилання.

2. Підрядкове — розміщують як примітку в нижній частині сторінки, відмежовуючи від основного тексту горизонтальною рисою. Пов'язують підрядкове посилання з текстом документа за допомогою знаків виноски (зазвичай арабських цифр), які подають на верхній лінії шрифту після відповідного фрагмента в тексті. Повна і коротка форми таких посилань.

3. Позатекстове — використовують переважно в наукових виданнях у разі багаторазових посилань на одні й ті самі документи задля уникнення повторного подання однакових бібліографічних записів або через їхню велику кількість. Такі посилання наводять як перелік бібліографічних записів і розміщують наприкінці основного тексту або окремих розділів. Позатекстові бібліографічні посилання пов'язують із фрагментом тексту документа, до якого воно належить одним зі способів:

1) знаком виноски, застосовуючи наскрізне нумерування (арабськими цифрами) в межах сторінки, розділу чи всієї роботи;

2) вказуючи у квадратних дужках порядковий номер позатекстового бібліографічного посилання за списком використаної літератури; за потреби, зазначають сторінку (том багатотомного видання), звідки взято цитату.

Оформлення виносок.

Усі виноски можна нумерувати у межах сторінки, розділу або застосувати наскрізну нумерацію.

Знаки виносок мають бути однотипними в межах однієї роботи. Використовують цифри (зазвичай арабські), іноді літери (кирилицею чи латинкою), зрідка зірочки чи інші знаки. Різні за функціями (завданнями, типами) виноски слід позначати різними знаками-символами. Знак виноски пишуть угорі (верхній

індекс) безпосередньо після слова, фрази, словосполучення, речення, у кінці абзацу (без проміжку між словом і знаком виноски), якого він стосується. Після виноски проміжок обов'язковий.

Знаки пунктуації (розділові знаки). Знак виноски завжди слід ставити **перед** комою, крапкою з комою, двокрапкою, тире, крапкою (якщо крапка не стосується скорочення), але **після** знаків питання, оклику, трьох крапок, крапки (якщо вона вжита для скорочення слова), закритих лапок.

Текст виноски пишеться з абзацу одинарним міжрядковим інтервалом. Абзацний відступ має бути таким самим, як і в основному тексті роботи. Кегль (розмір шрифту) для виноски обирають менший, ніж в основному тексті (зазвичай 12 типографських пунктів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Методологія науково-дослідної діяльності : навч. посіб. / уклад. Т. А. Поїк, Т. Ю. Киричок. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 56 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/6d05145a-51b7-4053-9ab4-c7723a5a241c/content> (дата звернення: 27.08.2023).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Про забезпечення функціонування української мови як державної. Закон України. Редакція від 31.12.2023 // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).

Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. Редакція від 12.07.2019 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text> (дата звернення: 27.08.2023).

Український правопис. Київ : Наук. думка, 2019. С. 249–254. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.prapovys-2019.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Тема 4. Плагіат, його види

Академічна доброчесність як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього і наукового процесу під час навчання, викладання, провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання і наукових (творчих) досягнень. Значення академічної доброчесності у науковій діяльності.

Згідно із Законом України «Про освіту»¹ (стаття 42), здобувач наукового ступеня зобов'язаний дотримуватися академічної доброчесності:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посылатися на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей науковців;
- дотримуватися норм законодавства про авторське право і суміжні права²;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, про використані методики досліджень і джерела інформації.

Науково-педагогічні та наукові працівники мають об'єктивно оцінювати результати досліджень здобувачів наукового ступеня, виявляти ознаки плагіату.

Дисертація обов'язково має бути самостійно виконаним науковим дослідженням. Це головна вимога до її змісту. Усі наукові результати, викладені в дисертації, автор має отримати особисто.

Плагіат — використання запозиченого матеріалу (чужих слів, ідей, думок, результатів дослідження) без посилання на автора і джерело. Плагіат — це акт крадіжки інтелектуального продукту.

Академічний плагіат — одна з форм академічної недоброчесності: оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів інших осіб як результатів власного дослідження, або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання.

Дисертація з ознаками плагіату не допускається до захисту, знімається з розгляду на будь-якому етапі підготовки без права її повторного захисту.

Порушенням академічної доброчесності є не тільки плагіат, тобто наявність запозичень без посилань на джерело, а й **самоплагіат**, фабрикації і фальсифікації. Якщо такі порушення виявлять, то здобувач не отримає ступінь доктора філософії і буде позбавлений права повторно захищати цю ж дисертацію.

¹ Про освіту. Закон України (редакція від 24.03.2024) // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 10.04.2024).

² Про авторське право і суміжні права. Закон України. Редакція від 15.04.2023 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 27.08.2023).

Ознаки плагіату:

- привласнення чужої роботи;
- копіювання чи перефразування тексту будь-якого обсягу без зазначення автора чи джерела;
- використання рисунків, фотографій, таблиць, схем, графіків та інших ілюстрацій без посилання на джерело чи без погодження з автором;
- заява власних прав на результати чужих досліджень.

Привласнення авторства на чужий твір, чужі ідеї чи винаходи — це порушення авторсько-правового законодавства, підлягає моральній і юридичній відповідальності.

Якщо разова спеціалізована вчена рада виявить порушення академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація) в дисертації або наукових публікаціях здобувача, у яких висвітлено основні наукові результати дисертації, то це підстава для відмови у присудженні ступеня доктора філософії без права повторного захисту.

Якщо плагіат буде виявлено в уже захищеній дисертації, то рішенням Комітету з питань етики Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти можуть позбавити права:

- наукового керівника — брати участь у підготовці й атестації здобувачів ступенів доктора філософії та доктора наук строком на два роки;
- голову пазової спеціалізованої ради, у якій відбувся захист цієї дисертації, та опонентів, які надали позитивні висновки на неї, — брати участь в атестації кадрів вищої кваліфікації строком на два роки;
- наукову установу чи заклад вищої освіти, у якому відбувся захист дисертації з ознаками плагіату, — утворювати спеціалізовану вчену раду і разові спеціалізовані ради за відповідною науковою спеціальністю строком на один рік.

Форми некоректного запозичення:

- посилання не безпосередньо на джерело запозиченого тексту, а на його відтворення в іншому виданні без явної вказівки на цей факт (помилка у визначенні першоджерела);
- неповний бібліографічний опис джерел, що заважає їх ідентифікувати;
- відсутність посилань на джерела, наведені у списку літератури;
- значний обсяг цитувань (за наявності посилань на джерела), що знецінює оригінальність і новизну дисертації.

Не вважаються самоплагіатом наукові праці здобувача, використані у тексті його дисертації без посилання на ці праці, якщо вони попередньо опубліковані з метою висвітлення в них основних наукових результатів дисертації і вказані в анотації дисертації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

- Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

- Про авторське право і суміжні права. Закон України. Редакція від 15.04.2023 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про вищу освіту. Закон України. Документ 1556-VII. Редакція від 24.03.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 27.03.2024).
- Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. Редакція 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про наукову і науково-технічну діяльність. Закон України. Редакція від 04.01.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про освіту. Закон України (редакція від 24.03.2024) // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 10.04.2024).

Змістовний модуль 2. **Апробація результатів дослідження**

Тема 1. **Наукові публікації**

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки № 1220 від 23 вересня 2019 р. «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук»¹, наукові публікації зараховуються за темою дисертації у разі дотримання таких умов:

— обґрунтування отриманих наукових результатів відповідно до мети статті та висновків;

— опублікування статей у наукових фахових виданнях, які на дату їх опублікування внесено до Переліку наукових фахових видань України, затвердженого в установленому законодавством порядку;

— опублікування не більше ніж однієї статті в одному випуску (номері) наукового видання;

— опублікування статей у наукових періодичних виданнях інших держав (які входять до Організації економічного співробітництва і розвитку та / або Європейського Союзу) з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача, за умови повноти викладу матеріалів дисертації, що визначає спеціалізована вчена рада.

Основні наукові результати дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук / доктора філософії має бути висвітлено не менше ніж у трьох наукових публікаціях, у яких розкрито основний зміст дисертації. До таких наукових публікацій належать:

— щонайменше одна стаття у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу, з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача;

— статті у наукових виданнях, внесених (на дату опублікування статті) до переліку наукових фахових видань України, або періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection чи Scopus. (замість однієї статті може бути зараховано монографію або розділ монографії, опублікованої у співавторстві).

Статті, опубліковані після набуття чинності постанови Кабінету міністрів «Про порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (№ 44 від 12 січня 2022 р.), зара-

¹ Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.09.2019 №1220. Редакція від 09.04.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text> (дата звернення: 15.04.2024).

ховуються за темою дисертації лише за наявності в них активного ідентифікатора DOI (Digital Object Identifier).

Наукова публікація у виданні, що належить до першого — третього квартилів (Q1–Q3) відповідно до класифікації SCImago Journal and Country Rank або Journal Citation Reports, прирівнюється до двох публікацій.

Публікація (лат. *publicato* — оголошую всенародно, оприлюднюю):

- друкування, публікування, видання;
- надання гласності будь-якій інформації; оприлюднення, висвітлення;
- надрукований текст; наприклад, журнал, книга, газета.

Наукова публікація як оприлюднена інформація про наукові дослідження; видана праця (стаття, монографія, розділ у колективній монографії), підготовлена із дотриманням академічних стандартів змісту, структури й оформлення тексту, опублікована у друкованому вигляді або на електронних носіях, у наукових виданнях, які мають номер ISBN¹ або ISSN², редактора (редакційну колегію) і встановлений тираж, процедуру рецензування публікацій та дотримуються редакційної етики.

Основні **функції** наукової публікації:

- оприлюднення результатів наукової роботи;
- свідчення про особистий внесок дослідника в розробку наукової проблеми;
- підтвердження достовірності основних результатів і висновків дисертації, її новизни і наукового рівня (для широкої наукової громадськості публікація стає об'єктом дослідження й публічного оцінювання);
- підтвердження факту апробації та впровадження результатів і висновків дисертації;
- відображення основного змісту дисертації;
- фіксація завершення певного стану дослідження або роботи загалом.

Види наукових видань.

Науково-дослідні видання:

- монографія — книжкове видання повного дослідження однієї проблеми або теми, що належить одному (одноосібна монографія) чи кільком авторам (колективна монографія);
- автореферат дисертації — наукове видання, що містить короткий виклад (авторський) змісту праці, поданої на здобуття наукового ступеня.

¹ ISBN (International Standard Book Number — Міжнародний стандартний книжковий номер) — унікальний восьмизначний номер книжкового видання, необхідний для розповсюдження книги у торгових мережах та автоматизації роботи з виданням. Стандарт розроблено у Великобританії 1966 року

² ISSN (International Standard Serial Number — Міжнародний стандартний серіальний номер) — унікальний восьмизначний номер, що використовується для ідентифікації друкованого або електронного періодичного видання.

— інформативний реферат — коротке письмове викладення однієї наукової праці, у якому стисло висвітлено її зміст;

— тези — коротко сформульовані основні положення доповіді, лекції, статті тощо;

— матеріали наукової конференції — збірник підсумків конференції, доповідей, рекомендацій та рішень;

— збірник наукових праць — збірник матеріалів досліджень, виконаних у наукових установах, навчальних закладах, наукових спільнотах.

Джерелознавчі (або документальні) — видання, які містять пам'ятки культури та історичні документи, що пройшли текстологічне опрацювання, мають коментарі, вступні статті, допоміжні покажчики та інші елементи науково-довідкового апарату видання.

Періодичне видання — виходить через певні проміжки часу, має заздалегідь визначену постійну щорічну кількість нумерованих чи датованих, однотипово оформлених випусків однакової назви. Періодичне видання може бути щоденне, щотижневне, щомісячне, щоквартальне, щорічне тощо.

Неперіодичне видання — виходить одноразово і продовження його не передбачене.

Продовжуване видання — виходить протягом часу, тривалість якого заздалегідь не встановлено, здебільшого нумерованими та (або) датованими випусками (томами), які мають однакову (спільну) назву, однотипне оформлення.

Збірник наукових праць — наукове видання, що містить дослідницькі праці наукових установ, закладів освіти, товариств. Може бути неперіодичним, періодичним, продовжуваним виданням.

Науковий журнал — періодичне видання, що містить наукові публікації (які підлягають рецензуванню) про теоретичні й прикладні дослідження. Зазвичай наукові журнали спеціалізуються на певній галузі академічної науки.

Види наукових журналів за призначенням:

— науково-теоретичні;

— науково-практичні;

— науково-методичні.

Первинні дослідницькі журнали (публікації оригінальних експериментальних досліджень, насамперед у формі наукових статей).

Оглядові журнали (публікація оглядових статей як підсумок і консолідація результатів багатьох різних досліджень на певну тему, вичерпний огляд цієї теми).

Професійні журнали. Їх публікують професійні організації; зміст зосереджено на практиці професії, а не тільки на академічних дослідженнях; часто містять практичну інформацію, тематичні дослідження, новини та думки, які можуть бути корисними для практиків у цій галузі.

Друковане видання — виготовлене друкуванням чи тисненням.

Електронне видання — електронний (інформація зафіксована у вигляді електронних даних) документ (група електронних документів), що пройшов редакційно-видавничу обробку, має вихідні відомості та призначений для розповсюдження в незмінному вигляді.

Види електронного видання:

— електронний аналог друкованого видання, у якому відтворено відповідне оформлення, структурування тощо, збережено розміщення на сторінці тексту, ілюстрацій, посилань, приміток тощо;

— самостійне електронне видання, яке не має друкованих аналогів.

Наукова стаття — наукова публікація, у якій описано кінцеві або проміжні результати дослідження, обґрунтовано способи їх отримання, а також окреслено перспективи наступних напрацювань. Наукові статті призначені науковцям, спеціалістам певної галузі або кількох галузей.

Види наукових статей (за способом розкриття наукового питання):

— оглядова (характеристика стану і перспектив наукових досліджень у тій чи іншій галузі);

— проблемна (аналіз проблеми, яка не набула всебічного осмислення);

— методологічна (обґрунтування методології розв'язання проблеми);

— стаття-відгук на рукопис, що готується до друку (розгорнута рецензія спеціалістів у відповідній галузі знань).

Вимоги до структури наукових статей.

Вступ (Introduction) — розкриття актуальності дослідження; визначення проблеми, яка потребує розгляду й вирішення; виявлення її зв'язку із важливими науковими чи практичними завданнями.

Аналіз (огляд) публікацій (Discussions). Аналіз праць, опублікованих в українських і зарубіжних виданнях, зокрема в тих, що індексуються в наукометричних базах даних Web of Science, Scopus. Зазначити, що обраний аспект дослідження у цих працях не розглянуто. Цей структурний елемент статті свідчить про рівень наукової ерудиції автора, ступінь його обізнаності з науковими напрацюваннями попередників і сучасників, його вміння віднайти невирішені аспекти наукової проблеми;

Мета статті, її наукова новизна. Від чіткості, лаконічності сформульованої мети суттєво залежить і сам виклад основного матеріалу, оскільки орієнтує автора на послідовне виконання дослідницьких завдань, які конкретизують основну мету статті.

Методологічне підґрунтя (Methodological Framework). Опис використаних наукових методів та їх застосування для розкриття конкретних аспектів дослідження; характеристика методів, які забезпечують достовірність отриманих результатів і висновків.

Результати дослідження (Research Results). Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Висновки та перспективи (Conclusion). Узагальнення отриманих наукових результатів дослідження, визначення їхнього практичного значення і перспектив подальших наукових досліджень за темою публікації.

Опублікування наукових статей:

— у виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України (категорій А і Б);

— науковій періодиці інших держав (які входять до Організації економічного співробітництва і розвитку та/або Європейського Союзу) за напрямом, з якого підготовлено дисертацію;

— закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus.

Монографія (англ. *monograph*, нім. і фр. *monographie* від грец. *μόνος* — один, єдиний та *γράφω* — пишу) — наукова праця, що належить одному чи кільком авторам; книжкове видання; дослідження однієї проблеми або кількох (тісно пов'язаних між собою) тем. Монографія може бути індивідуальною (одноосібна, один автор) або колективна (група авторів).

Два типи наукової монографії:

1. Як засіб висвітлення основного змісту дисертації, одна з основних публікацій за темою дослідження. Обсяг 5–6 авторських аркушів (прирівнюється до однієї статті).

2. Як кваліфікаційна наукова праця (замінює дисертаційну роботу) — має містити висунуті для прилюдного захисту науково обґрунтовані теоретичні або експериментальні результати, наукові положення автора, опубліковані раніше у фахових наукових виданнях України чи інших країн. Предмет такої праці — вичерпне узагальнення теоретичного матеріалу з наукової проблеми або теми з критичним його аналізом, визначенням вагомості, формулюванням нових наукових концепцій. Характеризується єдністю змісту, свідчить про особистий внесок здобувача в науку.

Вимоги до монографії:

— одноосібна (надрукована без співавторів);

— наявність узагальнених результатів наукових досліджень автора, опублікованих раніше в наукових працях (згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 23 вересня 2019 р. № 1220 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук»¹);

— обсяг основного тексту: для монографії як засобу висвітлення основного змісту дисертації — не менше п'яти авторських аркушів (для здобуття наукового ступеня доктора мистецтвознавства — не менше десяти авторських аркушів);

¹ Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.09.2019 №1220. Редакція від 09.04.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text> (дата звернення: 15.04.2024).

для монографії як кваліфікаційної наукової праці — не менше восьми авторських аркушів (для здобуття наукового ступеня доктора мистецтвознавства — не менше п'ятнадцяти);

— наявність відомостей про рецензентів — не менше трьох докторів наук з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача;

— наявність рекомендації вченої ради науково-дослідної установи або закладу вищої освіти з обов'язковим зазначенням на звороті титулу монографії повної назви установи (закладу) та її підпорядкованості;

— наклад — не менше ніж 50 примірників;

— наявність міжнародного стандартного номера ISBN.

— оформлення з дотриманням вимог державних стандартів України.

— відповідність нормам сучасної літературної мови, чинним видавничим стандартам і вимогам до наукових видань;

— наявність у фондах бібліотек — згідно з додатком до постанови Кабінету Міністрів України від 10 травня 2002 року № 608 «Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).*

Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Методологія науково-дослідної діяльності : навч. посіб. / уклад. Т. А. Роїк, Т. Ю. Киричок. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 56 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/6d05145a-51b7-4053-9ab4-c7723a5a241c/content> (дата звернення: 27.08.2023).

Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах : метод. рекомендації / авт.-уклад.: О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець ; редкол.: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська, О. М. Бруй ; Наук.-техн. б-ка ім. Г. І. Денисенка Нац. техн. ун-ту України «Київський політехнічний ін-т ім. Ігоря Сікорського» ; Українська бібліотечна асоціація. Київ : УБА, 2016. 117 с.

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Вимоги до опублікованої монографії, що подається на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від

23 вересня 2019 р. № 1220 // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1087-19#Text> (дата звернення: 27.08.2023).

Вимоги до опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України 23.09.2019 р. № 1220. Редакція від 09.04.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#n33> (дата звернення: 15.04.2024).

ДСТУ 3017:2015. Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 42 с. (Національний стандарт України) URL: https://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3017_2015.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

ДСТУ 3582:2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 18 с. (Національний стандарт України). URL: https://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3582_2013.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

ДСТУ 4861:2007. Видання. Вихідні відомості. Київ : Держспоживстандарт України, 2009. 50 с. (Національний стандарт України). URL: https://www.ksv.biz.ua/GOST/DSTY_ALL/DSTY1/dsty_4861-2007.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

ДСТУ 7093:2009. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами. Чинний від 2010.04.01. Київ : Держспоживстандарт України, 2009. IV, 82 с. (Національний стандарт України).

ДСТУ 7152:2020. Інформація та документація. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2020. 16 с. (Національний стандарт України). URL: https://library.knuba.edu.ua/sites/default/files/2021-06/%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3%207152_2020%20%D0%98%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F%20%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC...Q_%20ISO%2018_1981%2C%20NEQ_%20ISO%2015_1986%2C%20NEQ.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

ДСТУ 7342:2013. Інформація та документація. Видавнича анотація. Правила складання та подання у виданнях. Наказ Мінекономрозвитку України від 22 серпня 2013 р. № 1010. Чинний від 01.01.2014 р. Київ : Мінекономрозвитку України, 2013. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=70464 (дата звернення: 27.08.2023).

ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 20 с. (Національний стандарт України). URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

- Наукові фахові видання // Міністерство освіти України : офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/naukovi-fahovi-vidannya> (дата звернення: 15.04.2024).
- Перелік наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора наук, кандидата наук та ступеня доктора філософії // Міністерство освіти України : офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/atestatsiya-kadriv-vyshchoi-kvalifikatsii/2023/03/03/Per.fakh.vid.dlya.publ.rez.dosl.na.zdob.stup.DN-KN-DF-20.02.2023.pdf> (дата звернення: 15.04.2024).
- Про видавничу справу. Закон України. Редакція від 31.12.2023 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/318/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 55. Редакція 12.01.2016 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про забезпечення функціонування української мови як державної. Закон України. Редакція від 31.12.2023 // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. Редакція 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України. Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.01.2018 р. № 32. Редакція 16.02.2021 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0148-18#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про наукову і науково-технічну діяльність. Закон України. Редакція від 04.01.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.09.2019 №1220. Редакція від 09.04.2024 р. // Верховна Рада України.

Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text> (дата звернення: 15.04.2024).

Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів. Постанова Кабінету Міністрів України № 608 від 10 травня 2002 р. (редакція від 04.07.2023) // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/608-2002-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.10.2024).

Транслітерація // Трансліт. Укрліт.org. URL: <http://ukrlit.org/transliterations> (дата звернення: 27.08.2023).

Українська наукова періодика. ІАС [Інформаційно-аналітична система]. Реєстр наукових видань України. URL: <https://nfv.ukrintei.ua/search?page=1> (дата звернення: 14.04.2024).

Тема 2.

Наукові конференції

Відповідно до пункту 12 постанови Кабінету Міністрів України «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії»¹, апробація матеріалів дисертації на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях, конгресах, симпозіумах, семінарах тощо обов'язкова.

Тези наукової доповіді (повідомлення).

Доповідь — один із видів монологічного мовлення: публічне, розгорнуте, офіційне повідомлення з певного питання.

Конференція (від лат. *Confercio* — збирати в одне місце) — збори, нарада груп осіб, окремих осіб, організації для обговорення певної проблематики, визначеної заздалегідь.

Наукова конференція — форма наукової діяльності, у межах якої дослідники (студенти, магістранти, аспіранти, вчені, науковці-практики) презентують і обговорюють свої роботи, беруть участь у наукових дискусіях, оцінюють дослідження інших доповідачів.

Доповідь на науковій конференції — невелика за обсягом науково-дослідна робота, огляд однієї вузької профільної теми. Усна й письмова форми доповіді.

Тези (грец. *thesis* — положення, твердження) — це коротко, точно, послідовно сформульовані основні ідеї, думки, положення наукової доповіді, повідомлення, статті або іншої наукової праці.

¹ Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України. Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.01.2018 р. № 32. Редакція 16.02.2021 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0148-18#Text> (дата звернення: 27.08.2023).

Тези наукової доповіді — опубліковані зазвичай до початку наукової конференції (з'їзду, симпозіуму) матеріали попереднього характеру, що містять виклад основних аспектів наукової доповіді, не висвітлених в інших публікаціях. Можливий алгоритм: теза — обґрунтування — доказ — аргумент — результат — перспектива. Рекомендований обсяг тез наукової доповіді: 4000–10000 знаків із проміжками (2–5 сторінок).

Структурні елементи доповіді (вступ, основна частина, висновки).

Стиль викладу доповіді:

— дієслівний (досліджувані питання описано стисло, стримано, з допомогою дієслів дії);

— нормативний (акцентовано наукові дані та їх чітку фіксацію).

Основний зміст (конкретизація проблеми, опис інноваційної методології роботи, результати експериментів, напрацювань тощо).

Алгоритм написання тез (після завершення наукової праці, під час її створення, до початку дослідження).

Матеріали наукової конференції (симпозіуму тощо) —збірник (неперіодичне, періодичне або продовжуване видання), у якому вміщено тексти доповідей, повідомлень, виступів учасників, а також рішення, постанови, резолюції конференції (симпозіуму), у яких відображено підсумки (результати) заходу:

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах : метод. рекомендації / авт.-уклад.: О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець ; редкол.: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська, О. М. Бруй ; Наук.-техн. б-ка ім. Г. І. Денисенка Нац. техн. ун-ту України «Київський політехнічний ін-т ім. Ігоря Сікорського» ; Українська бібліотечна асоціація. Київ : УБА, 2016. 117 с.

Методологія науково-дослідної діяльності : навч. посібник / уклад. Т. А. Роїк, Т. Ю. Киричок. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 56 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/6d05145a-51b7-4053-9ab4-c7723a5a241c/content> (дата звернення: 27.08.2023).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

- Вимоги до опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України 23.09.2019 р. № 1220. Редакція від 09.04.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України: офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#n33> (дата звернення: 15.04.2024).
- ДСТУ 3017:2015. Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. Київ: УкрНДНЦ¹, 2016. 42 с. (Національний стандарт України) URL: https://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3017_2015.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 3582:2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 18 с. (Національний стандарт України). URL: https://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3582_2013.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 4861:2007. Видання. Вихідні відомості. Київ: Держспоживстандарт України, 2009. 50 с. (Національний стандарт України). URL: https://www.ksv.biz.ua/GOST/DSTY_ALL/DSTY1/dsty_4861-2007.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 7093:2009. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами. Чинний від 2010.04.01. Київ: Держспоживстандарт України, 2009. IV, 82 с. (Національний стандарт України).
- ДСТУ 7152:2020. Інформація та документація. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. Київ: ДП «УкрНДНЦ». 16 с. (Національний стандарт України). URL: https://library.knuba.edu.ua/sites/default/files/2021-06/%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3%207152_2020%20%D0%98%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F%20%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC...Q_%20ISO%2018_1981%2C%20NEQ_%20ISO%20215_1986%2C%20NEQ.pdf
- ДСТУ 7342:2013. Інформація та документація. Видавнича анотація. Правила складання та подання у виданнях. Наказ Мінекономрозвитку України від 22 серпня 2013 р. № 1010. Чинний від 01.01.2014 р. Київ: Мінекономрозвитку України, 2013. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=70464 (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ: УкрНДНЦ, 2016. 20 с.

¹ «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ») — провідна організація в Україні у сфері стандартизації, яка визнана на національному, міжнародному та європейському рівнях. Функції національного органу стандартизації в Україні виконує від 2014 року.

- (Національний стандарт України). URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про авторське право і суміжні права. Закон України. Редакція від 15.04.2023 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 55. Редакція 12.01.2016 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про забезпечення функціонування української мови як державної. Закон України. Редакція від 31.12.2023 // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. Редакція 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про наукову і науково-технічну діяльність. Закон України. Редакція від 04.01.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.09.2019 №1220. Редакція від 09.04.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text> (дата звернення: 15.04.2024).
- Транслітерація // Трансліт. Укрліт.org. URL: <http://ukrlit.org/transliterations> (дата звернення: 27.08.2023).
- Український правопис / Нац. акад. наук України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.prapovys-2019.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Тема 3.

Наукометричні бази даних. Показники цитованості праць науковця

Визначення узагальненої оцінки якості та результатів наукових досліджень окремого вченого, наукового підрозділу, закладу вищої освіти чи наукової установи як один із напрямів наукової діяльності.

Наукометрична база даних — бібліографічна й реферативна база даних з інструментами для визначення цитованості статей, опублікованих у наукових виданнях; пошукова система, для формування статистики, якою характеризується стан і динаміка показників актуальності, активності та індексів впливу діяльності окремих учених і дослідницьких організацій.

Міжнародні наукометричні бази даних: Web of Science, Scopus, Index Copernicus, Astrophysics, PubMed, Mathematics, Chemical Abstracts, Springer, Agris, GeoRef та ін.

Web of Science — база даних Філадельфійського інституту наукової інформації (Thomson Reuter Master Journal List), яка охоплює понад 9000 видань англійською і частково німецькою мовами (з 1980 р.) і має три бази:

- 1) Science Citation Index Expanded (природничі науки);
- 2) Social Sciences Citation Index (суспільні науки);
- 3) Art and Humanities Citation Index (мистецтво та гуманітарні науки).

Ці ресурси не мають повних текстів статей, однак містять посилання на повні тексти в першоджерелах і списки всіх бібліографічних посилань, які трапляються в кожній публікації. Це дає змогу оперативно отримати найповнішу бібліографію з теми (за 20 років).

Scopus — найбільша у світі єдина мультидисциплінарна реферативна база даних (з 1995 р.), яка оновлюється щодня і є найповнішою базою даних наукових публікацій без повних текстів. Вона забезпечує якісну підтримку в пошуку наукових публікацій і пропонує посилання на всі наявні цитати з доступних статей. Scopus охоплює понад 18000 наукових журналів, більше 5000 наукових видавництв світу, патенти США, Європи і Японії, матеріали наукових конференцій. Scopus — це комерційна база даних і повна її версія доступна тільки за умови передплати. Є можливість переглянути ресурси бази даних Scopus в обмеженому режимі *Author preview*. Доступно: кількість представлених у базі даних статей автора, *h-index*, *affiliation history* (історія належностей), кількість цитувань.

Index Copernicus (Польща) — міжнародна онлайн наукометрична база інформації про публікації вчених, наукових установ, друкованих видань і проектів. Містить індексування, ранжування та реферування журналів, а також є платформою для наукової співпраці та виконання спільних наукових проектів. База даних має змогу архівувати й аналізувати досягнення вчених, забезпечує доступ до зовнішніх баз даних і додаткових інструментів для наукової співпраці, пропонує традиційні реферування та індексування наукових публікацій.

Google Академія (Google Scholar) — вільнодоступна пошукова системою, яка індексує повні тексти наукових публікацій усіх форматів і дисциплін. Сприяє легкому пошуку наукової літератури з різних дисциплін і за різними джерелами, зокрема й дисертації, книги, реферати і звіти, опубліковані видав-

ництвами наукової літератури, професійними асоціаціями, закладами вищої освіти та іншими науковими організаціями.

Український індекс наукового цитування — система наукометричного моніторингу суб'єктів наукової діяльності України. Її призначення — забезпечення збору, обробки, доступу до даних щодо показників активності індивідуальних та колективних суб'єктів наукової діяльності в Україні.

Індекс цитування (Science Citation Index, SCI. Належить медіакомпанії Thomson Reuters) — основний показник наукової інформації, використовується для формального оцінювання роботи дослідників і наукових колективів. Увів його Інститут наукової інформації. Індекс розробив 1960 року американський учений Євген Гарфілд (Eugene Garfield). Розширена версія Science Citation Index індексує (від 1900 р.) понад 6500 авторитетних наукових журналів зі 150 галузей дослідження. Індекс цитування — показник статистично недостовірний, який залежить від галузі знань.

Індекс Хірша (h-індекс) — наукометричний показник, який запропонував 2005 року американський фізик Хорхе Хірш (Jorge Hirsch) з університету Сан-Дієго (Каліфорнія). Індекс Хірша покликаний охарактеризувати продуктивність ученого на основі співвідношення кількості його публікацій до кількості цитувань цих публікацій.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).*

Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Наукові фахові видання // Міністерство освіти України : офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/naukovi-fahovi-vidannya> (дата звернення: 15.04.2024).

Перелік наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора наук, кандидата наук та ступеня доктора філософії // Міністерство освіти України : офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/atestatsiya-kadriv-vyshchoi->

kvalifikatsii/2023/03/03/Per.fakh.vid.dlya.publ.rez.dosl.na.zdob.stup.DN-KN-DF-20.02.2023.pdf (дата звернення: 15.04.2024).

- Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 55. Редакція 12.01.2016 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах). Постанова Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р. Редакція від 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. Редакція 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України. Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.01.2018 р. № 32. Редакція 16.02.2021 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0148-18#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про наукову і науково-технічну діяльність. Закон України. Редакція від 04.01.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.09.2019 №1220. Редакція від 09.04.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text> (дата звернення: 15.04.2024).
- Транслітерація // Трансліт. Укрліт.org. URL: <http://ukrlit.org/transliteratsiia> (дата звернення: 27.08.2023).
- Українська наукова періодика. ІАС [Інформаційно-аналітична система]. Реєстр наукових видань України. URL: <https://nfv.ukrintei.ua/search?page=1> (дата звернення: 14.04.2024).

ТРЕТІЙ КУРС

Модуль 3.

ПІДГОТОВКА ДИСЕРТАЦІЇ ДО ЗАХИСТУ

Змістовний модуль 1.

Вимоги до оформлення дисертації

Тема 1.

Загальні вимоги. Нумерація

Порушення правил оформлення дисертації є підставою повернути дисертацію аспіранту для доопрацювання.

Дисертацію друкують на одному або на двох (за бажанням здобувача) боках аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм) до 30 рядків на одній сторінці, з використанням текстового редактора Word: шрифт — Times New Roman, розмір кегля 14 (14 типографських пунктів), міжрядковий інтервал — 1,5. Текст дисертації слід друкувати, дотримуючись таких розмірів полів: ліве — 25–30 мм, праве — не менше 10 мм, верхнє і нижнє — не менше 20 мм.

Обсяг основного тексту дисертації (без анотацій, списку використаних літератури та джерел і додатків) вираховується авторськими аркушами і становить 6,5–9 авторських аркушів (260 000–360 000 знаків). Один авторський аркуш становить 40 тисяч друкованих знаків, враховуючи цифри, розділові знаки, проміжки між словами.

Заголовки основних структурних частин дисертації (**розділів**) — АНОТАЦІЇ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, ВСТУП, РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2 та ін., ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРИ І ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ — друкують великими літерами симетрично до тексту, починають з нової сторінки. Заголовки **підрозділів** — малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовків не ставлять. Якщо заголовок має два чи більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки **пунктів** друкують малими літерами (крім першої великої), з абзацного відступу. Заголовки **підпунктів** друкують з абзацним відступом у підбір до тексту, у кінці заголовка ставиться крапка.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, нотних прикладів, рисунків, ілюстрацій, таблиць, формул, фотодокументів тощо подають арабськими цифрами без знака №.

Нумерація сторінок. Перша сторінка дисертації — титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки після цифр. До обсягу основного тек-

сту дисертації не входять анотації, список використаних літератури та джерел і додатки, але всі сторінки цих елементів роботи підлягають суцільній нумерації.

Нумерація структурних частин роботи. Структурні частини дисертації — зміст, перелік умовних позначень чи скорочень, вступ, висновки, список використаних літератури і джерел, додатки — не мають порядкового номера. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», далі з нового рядка друкують заголовки розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу. Між ними ставлять крапку. У кінці номера підрозділу теж має стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Далі наводять заголовок підрозділу (у тому ж самому рядку).

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера теж має стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовки пункту.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти. Підпункти можуть не мати заголовка.

Нумерація ілюстрацій (нотних прикладів, фотографій, схем, графіків, таблиць, рисунків, малюнків, фотографій тощо). Ілюстрації, нотні приклади, схеми і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, у якому вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, нотні приклади, схеми і таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, вносять до загальної нумерації сторінок. Таблицю, нотний приклад, малюнок або рисунок, розміри яких більші від формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують після згадування в тексті або в додатках.

Ілюстрації позначають словом «рисунок» чи «малюнок», «фото» («Рис.» або «Мал.», «Фото») тощо і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації має складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Рис. 1.2.» (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації (рисунка, малюнка, фотографії), її назву і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в роботі є лише одна ілюстрація, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці має складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2.» (друга таблиця першого розділу). За таким самим принципом нумерують нот-

ні приклади та схеми. Якщо в розділі одна таблиця, одна схема чи один нотний приклад, їх нумерують за загальними правилами.

Кожна таблиця, кожен нотний приклад і кожна схема повинні мати назву, яку розміщують над таблицею (нотним прикладом чи схемою) і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» («Приклад» чи «Схема») починають з великої літери.

Заголовки граф (стовпчиків) у таблиці мають починатися з великих літер, підзаголовки — з маленьких, якщо вони становлять одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони самостійні.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті так, щоб її можна було читати без повороту палітурного блоку роботи або з поворотом за стрілкою годинника. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку, а назву вміщувати тільки над першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, у другому — боковик. Якщо цифрові або інші дані в якомусь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

На всі таблиці, схеми, нотні приклади роботи мають бути посилання в тексті. Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад: (схема 3.5), (приклад 3.2). Слова «таблиця» і «рисунок» у тексті можна писати скорочено, наприклад: (табл. 1.2), (рис. 1.3). У повторних посиланнях на ілюстрації треба вписувати скорочено слово «дивись», наприклад: (див. табл. 1.3), (див. фото 2.4).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Методологія науково-дослідної діяльності : навч. посібник / уклад. Т. А. Роїк, Т. Ю. Киричок. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 56 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/6d05145a-51b7-4053-9ab4-c7723a5a241c/content> (дата звернення: 27.08.2023).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

ДСТУ 3008:2015. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 30 с. (Національний стандарт України). URL: https://science.kname.edu.ua/images/dok/derzhstandart_3008_2015.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. Редакція від 12.07.2019 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text> (дата звернення: 27.08.2023).

Тема 2.

Оформлення списку використаних літератури і джерел

Список використаних літератури і джерел — елемент бібліографічного апарата, у якому вміщено бібліографічні описи використаної літератури і джерел. Список використаних літератури і джерел уміщують після висновків.

Бібліографічний опис літератури і джерел складають відповідно до чинних стандартів із бібліотечної та видавничої справи, міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць.

Національні стандарти.

1. ДСТУ 7.1:2006. «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання»¹. Використання цього стандарту обов'язкове для бібліотек, центрів державної бібліографії, органів науково-технічної інформації, видавців, інших установ, які здійснюють бібліографування документів. Цей стандарт не поширюється на бібліографічні посилання, оскільки бібліографічне посилання — це сукупність бібліографічних відомостей про цитований, розглянутий або згаданий у тексті документа інший документ, необхідних і достатніх для його загальної характеристики, ідентифікації та пошуку. Складання посилань передбачає набір і статус елементів опису, що відрізняються від правил ДСТУ ГОСТ 7.1:2006.

2. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»². Цей стандарт використовується для оформлення бібліографічних посилань та бібліографічних списків посилань у наукових роботах. Він визначає основні види бібліографічних посилань, загальні положення щодо їхнього складу і структури, а також правила складання й розміщення в опублікованих та неопублікованих документах, не-

¹ ДСТУ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання. Київ : Держспоживстандарт України, 2007. 48 с. (Національний стандарт України).

² ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 18 с. (Національний стандарт України).

залежно від носія інформації. Стандарт призначено для авторів праць, видавців, фахівців редакцій засобів масової інформації, інформаційних центрів тощо.

3. ДСТУ 3582:2013. «Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила»¹. Вимоги стандарту обов'язкові для установ та організацій будь-якої сфери діяльності, для всіх, хто складає бібліографічні описи різних видів документів, незалежно від носіїв інформації.

Міжнародні стандарти.

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації»², у наукових працях для посилань та оформлення списку використаної літератури і джерел, поряд із ДСТУ 8302:2015, дозволено використовувати стилі, загальноновживані в зарубіжній науковій сфері.

Серед найбільш вживаних у наукових працях (дисертаціях, монографіях, наукових журналах, збірниках наукових праць): ДСТУ 8302:2015, Harvard style, APA, Chicago. Правила оформлення цитувань і списків використаної літератури, рекомендовані цими стандартами. Спільні й відмінні риси основних стилів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Методологія науково-дослідної діяльності : навч. посіб. / уклад. Т. А. Роїк, Т. Ю. Киричок. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 56 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/6d05145a-51b7-4053-9ab4-c7723a5a241c/content> (дата звернення: 27.08.2023).

Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах : метод. рекомендації / авт.-уклад.: О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець ; редкол.:

¹ ДСТУ 3582:2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 18 с. (Національний стандарт України).

² Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. Редакція від 12.07.2019 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text> (дата звернення: 27.08.2023).

В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська, О. М. Бруй ;
Наук.-техн. б-ка ім. Г. І. Денисенка Нац. техн. ун-ту України «Київський
політехнічний ін-т ім. Ігоря Сікорського» ; Українська бібліотечна асоціація.
Київ : УБА, 2016. 117 с.

Приклади оформлення посилань за АРА (7th ed.) у списку використаних джерел
// Grafiati. URL: <https://www.grafiati.com/uk/info/apa-7/examples/> (дата звер-
нення: 10.01.2024).

АРА — міжнародний стиль оформлення наукових публікацій // Центральна на-
укова бібліотека / Харківський нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. URL:
http://www-library.univer.kharkov.ua/pages/bibliography/apa_style.pdf (дата
звернення: 10.01.2024).

АРА Formatting and Style Guide/Purdue Online Writing Lab. URL:
<https://owl.english.purdue.edu/owl/resource/664/01/> (accessed: 10.01.2024).

Chicago-Style Citation Quick Guide: Author-Date // The Chicago Manual of Style
/ University of Chicago Press. Chicago, 2010. URL:
http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html (accessed:
10.01.2024).

Chicago-Style Citation Quick Guide: Notes and Bibliography // The Chicago Manual
of Style / University of Chicago Press. Chicago, 2010. URL:
<http://www.chicagomanualofstyle.org/toolscitationguide.html> (accessed:
10.01.2024).

Harvard AGPS Referencing Guide. URL: [http://www.usq.edu.au/library/help
/referencing/harvard](http://www.usq.edu.au/library/help/referencing/harvard) (accessed: 10.01.2024).

Harvard citation style: introduction / The University of Western Australia. Perth,
2016. URL: <http://guides.is.uwa.edu.au/harvard> (accessed: 10.01.2024).

Harvard System of Referencing Guide. URL: [http://libweb.anglia.ac.uk/referencing
/harvard.html](http://libweb.anglia.ac.uk/referencing/harvard.html) (accessed: 10.01.2024).

Ying Hui Loo. University Library Guide to Harvard style of Referencing 6.1.2 Version
/ University of Salford. Salford, 2019. 63 p. URL:
[https://www.researchgate.net/publication/339676423_University_Library_Gui
de_to_Harvard_style_of_Referencing_612_Version](https://www.researchgate.net/publication/339676423_University_Library_Guide_to_Harvard_style_of_Referencing_612_Version) (accessed: 10.01.2024).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

ДСТУ 3008:2015. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та пра-
вила оформлювання. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 30 с. (Національний стандарт
України). (Національний стандарт України). URL: [https://science.kname.
edu.ua/images/dok/derzhstandart_3008_2015.pdf](https://science.kname.edu.ua/images/dok/derzhstandart_3008_2015.pdf) (дата звернення: 27.08.2023).

ДСТУ 3582:2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення
слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила.
Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 18 с. (Національний стандарт
України). URL: https://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3582_2013.pdf
(дата звернення: 27.08.2023).

- ДСТУ 4861:2007. Видання. Вихідні відомості. Київ : Держспоживстандарт України, 2009. 50 с. (Національний стандарт України). URL: https://www.ksv.biz.ua/GOST/DSTY_ALL/DSTY1/dsty_4861-2007.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 6095:2009. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Правила скорочення заголовків і слів у заголовках публікації (ГОСТ 7.88–2003, MOD). Київ : Держспоживстандарт України, 2009. 11 с. (Національний стандарт України). URL: https://www.ksv.biz.ua/GOST/DSTY_ALL/DSTU2/dstu_6095-2009.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання. Чинний від 2007.07.01. Київ : Держспоживстандарт України, 2007. 48 с. (Національний стандарт України). URL: https://unimarc.org.ua/wiki/ДСТУ_7.1:2006 (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 7093:2009. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами. Чинний від 2010.04.01. Київ : Держспоживстандарт України, 2009. IV, 82 с. (Національний стандарт України).
- ДСТУ 7152:2020. Інформація та документація. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. Київ : ДП «УкрНДНЦ». 16 с. (Національний стандарт України). URL: https://library.knuba.edu.ua/sites/default/files/2021-06/%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3%207152_2020%20%D0%98%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F%20%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC...Q_%20ISO%2018_1981%2C%20NEQ_%20ISO%20215_1986%2C%20NEQ.pdf
- ДСТУ 7342:2013. Інформація та документація. Видавнича анотація. Правила складання та подання у виданнях. Наказ Міністерства розвитку України від 22 серпня 2013 р. № 1010. Чинний від 01.01.2014 р. Київ : Міністерство розвитку України, 2013. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=70464 (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 20 с. (Національний стандарт України). URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>. (дата звернення: 27.08.2023).
- Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. Редакція від 12.07.2019 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Український правопис / Нац. акад. наук України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.ppravopys-2019.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Тема 3. Оформлення додатків

Додатки оформляють як продовження роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

Кожний додаток має починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Симетрично до тексту над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і велика літера, якою позначається цей додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Щ, Ъ, наприклад, «Додаток А», «Додаток Б». Якщо в дисертації один додаток, то він позначається як «Додаток А».

Текст кожного додатка за потреби може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, «Додаток А. 2» — другий розділ додатка А; «Додаток В. 3.1» — перший підрозділ третього розділу додатка В.

Обов'язковий додаток до дисертації — список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію результатів дисертації.

Ілюстрації, нотні приклади, таблиці, схеми, фотодокументи, примітки покажчики тощо у додатках нумерують у межах кожного додатка, наприклад: «Схема Д. 1.2» — друга схема першого розділу додатка Д.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. Редакція від 12.07.2019 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text> (дата звернення: 27.08.2023).

Український правопис / Нац. акад. наук України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.pravopys-2019.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

Змістовий модуль 2. Попередня експертиза дисертації

Тема 1.

Попередня експертиза дисертації. Підготовка документів

Підготовка документів для попередньої експертизи дисертації. Висновок наукового керівника здобувача з оцінкою його роботи з підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи й індивідуального навчального плану.

Попередня експертиза дисертації. Підготовка висновку про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації. Призначення рецензентів та опонентів на засіданні вченої ради закладу вищої освіти, у якому відбувалася підготовка аспіранта. Організація і проведення на базі визначеного структурного підрозділу публічної презентації дисертації. Відображення результатів обговорення і проведення презентації у висновку про наукову новизну, теоретичне і практичне значення дисертації.

Утворення спеціалізованої разової ради (у складі двох рецензентів, двох опонентів і голови) для проведення захисту дисертації з метою присудження ступеня доктора філософії.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с.
URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Вимоги до опублікованої монографії, що подається на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 вересня 2019 р. № 1220 // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1087-19#Text> (дата звернення: 27.08.2023).

- Вимоги до опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України 23.09.2019 р. № 1220. Редакція від 09.04.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#n33> (дата звернення: 15.04.2024).
- Про вищу освіту. Закон України. Документ 1556-VII. Редакція від 24.03.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 27.03.2024).
- Про забезпечення функціонування української мови як державної. Закон України. Редакція від 31.12.2023 // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах). Постанова Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р. Редакція від 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. Редакція 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про наукову і науково-технічну діяльність. Закон України. Редакція від 04.01.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.09.2019 №1220. Редакція від 09.04.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text> (дата звернення: 15.04.2024).
- Українська наукова періодика. ІАС [Інформаційно-аналітична система]. Реєстр наукових видань України. URL: <https://nfv.ukrintei.ua/search?page=1> (дата звернення: 14.04.2024).

Тема 2.

Підготовка до публічної презентації та до захисту дисертації

Готуючись до попереднього публічної презентації дисертації (як і до захисту дисертації на засіданні разової спеціалізованої ради), аспірант має скласти тези своєї доповіді. У тезах слід охарактеризувати актуальність і значущість теми й наукову новизну дослідження, розкрити зміст дисертації та показати підхід автора до вирішення порушеної в роботі проблеми.

Зі структурного погляду, тези доповіді можна поділити на три частини, кожна з яких — це самостійний смисловий блок. У першій частині зазвичай відображено матеріал вступу дисертації. Рубрики цієї частини відповідають тим змістовим аспектам, якими охарактеризовано актуальність теми, сформульовано мету і завдання дослідження, визначено застосовані методи, описано структуру праці. У другій частині виступу в послідовності, визначеній логікою дослідження, характеризують кожний розділ роботи. Особливу увагу звертають на кінцеві результати. Третю частину будують за змістом загальних висновків та основних рекомендацій дисертації. Доцільно акцентувати свій підхід до вирішення проблеми. Дуже важливо, щоб виступ був науковий, тобто добре аргументований, зрозумілий, граматично точний, переконливий.

Тези виступу мають стати показником високого рівня теоретичної підготовки аспіранта, його всебічної ерудованості та вміння доступно, логічно і переконливо викласти основні результати дослідження.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Про вищу освіту. Закон України. Документ 1556-VII. Редакція від 24.03.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 27.03.2024).

Про забезпечення функціонування української мови як державної. Закон України. Редакція від 31.12.2023 // Верховна рада України. Законодавство України :

офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).

Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах). Постанова Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р. Редакція від 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).

Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. Редакція 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).

Про наукову і науково-технічну діяльність. Закон України. Редакція від 04.01.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	КУРСИ. МОДУЛІ. ЗМІСТОВІ МОДУЛІ. ТЕМИ	Обсяг (години)
ПЕРШИЙ КУРС		30
Модуль I. НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ І НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ		30
Змістовний модуль 1. Наука, наукова діяльність, наукові дослідження. Дисертація як вид наукової діяльності		8
1.	Основні поняття і терміни.	2
2.	Нормативно-правове регулювання наукової діяльності в Україні.	2
3.	Дисертація та її види.	2
4.	Основні етапи виконання дисертаційного дослідження.	2
Змістовний модуль 2. Вибір теми і наукової проблеми дисертації		22
1.	Актуальність, об'єкт, предмет, мета, завдання, наукова новизна і практичне значення дослідження.	8
2.	Методологія дослідження. Методи, їх класифікація.	6
3.	Опрацювання літератури.	8
ДРУГИЙ КУРС		30
Модуль 2. Виконання дисертаційного дослідження		30
Змістовний модуль 1. Підготовка тексту дисертації		15
1.	Структура дисертації. Складання плану дисертації.	6
2.	Огляд (аналіз) літератури з теми дисертації.	6
3.	Правила цитування. Виноски. Посилання на використані джерела.	2
4.	Плагіат, його види.	1
Змістовний модуль 2. Апробація результатів дослідження		15
1.	Наукові публікації.	10
2.	Наукові конференції.	4
3.	Наукометричні бази даних. Показники цитованості праць науковця.	1

№ з/п	КУРСИ. МОДУЛІ. ЗМІСТОВІ МОДУЛІ. ТЕМИ	Обсяг (години)
ТРЕТІЙ КУРС		30
Модуль 3. ПІДГОТОВКА ДИСЕРТАЦІЇ ДО ЗАХИСТУ		30
Змістовний модуль 1. Вимоги до оформлення дисертації		22
1.	Загальні вимоги. Нумерація.	10
2.	Оформлення списку використаних літератури і джерел.	10
3.	Оформлення додатків	2
Змістовний модуль 2. Попередня експертиза дисертації		8
1.	Попередня експертиза дисертації. Підготовка документів.	4
2.	Підготовка до публічної презентації та до захисту дисертації.	4
РАЗОМ ЗА МОДУЛЯМИ I, II, III		90

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

У процесі засвоєння дисципліни «Науково-дослідна підготовка аспіранта» індивідуально-самостійна робота аспіранта відіграє особливо важливу роль у фаховій підготовці вченого: формуються професійні уміння і навички, зростає загальний культурний рівень майбутніх музикознавців — докторів філософії.

Індивідуально-самостійна робота аспіранта виявляється в опрацюванні спеціальної літератури та в умінні творчо використовувати відібрані для дослідження джерела; здатності критично осмислювати положення, викладені в наукових працях із теми роботи; логічно викладати матеріал і доречно ілюструвати його нотними прикладами, фото- й іншими документами; узагальнювати інформацію у вигляді схем і таблиць; науково обґрунтовувати результати своїх досліджень і демонструвати їх у доповідях на наукових конференціях; публічно презентувати дисертацію під час її попередньої експертизи і захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

КОНТРОЛЬ ТА ОБЛІК УСПІШНОСТІ

З метою визначення повноти знань і практичних навичок, набутих у процесі засвоєння курсу «Науково-дослідна підготовка аспіранта», у навчальному плані передбачено екзамен у шостому семестрі (третій рік навчання).

ЕКЗАМЕНОВІ ВИМОГИ

Форма контролю якості навчання і виконання індивідуального плану аспіранта: доповідь за матеріалами дисертації, тобто попередній публічний захист її положень на засіданні відповідного структурного підрозділу закладу вищої освіти — кафедри, на якій відбувається підготовка здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії.

Якість виконання індивідуального плану аспіранта і його готовності до публічного захисту дисертації оцінюється за системами національною та ECTS:

- «відмінно» — 90–100 балів (*A*);
- «добре» — 82–89 балів (*B*) та 74–81 балів (*C*);
- «задовільно» — 64–73 балів (*D*) та 60–63 балів (*E*);
- «незадовільно» — 35–59 балів (*FX*) та 0–34 балів (*F*).

КРИТЕРІЇ ОЦІНОК

На оцінку «відмінно», 90–100 балів *A* за (за ECTS) аспірант:

- показує глибокі знання з теми дослідження;
- оволодів навичками дослідної роботи (збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати, формулювати висновки);
- усвідомлює зміст музикознавчих понять і вільно володіє музикознавчою термінологією;
- грамотно і доречно ілюструє твердження відповідними прикладами, своїми спостереженнями;
- дає свої пропозиції та рекомендації з теми дослідження;
- виконав роботу грамотно, літературною мовою;
- обґрунтовано, комплексно вирішує завдання;
- послідовно, повно і логічно викладає матеріал;
- оформив роботу відповідно до вимог і подав її до захисту у визначений термін;
- демонструє глибокі знання з теми дослідження, упевнено відповідає на запитання.

На оцінку «добре», 82–89 балів *B* (за ECTS) аспірант:

- демонструє загалом високий рівень знань з теми дослідження;

— оволодів навичками дослідної роботи (збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки), але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури;

— розуміє зміст музикознавчих термінів, проте не завжди точно їх використовує;

— теоретичні твердження загалом правильно ілюструє музичними прикладами, своїми спостереженнями;

— дає свої пропозиції та рекомендації з предмету дослідження, однак відчуває труднощі щодо їх обґрунтування;

— виконав роботу грамотно, літературною мовою, але припустився нечисленних граматичних і стилістичних помилок;

— загалом правильно виконує завдання, але іноді допускає неточності;

— не припускається грубих помилок у викладенні матеріалу;

— оформив роботу відповідно до вимог і подав у визначений термін;

— демонструє добрі знання з теми дослідження, загалом правильно відповідає на запитання.

На оцінку «добре», 74–81 балів C (за ECTS) аспірант:

— демонструє загалом належний рівень знань з теми дослідження;

— оволодів навичками дослідної роботи (збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки), але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури;

— загалом розуміє зміст музикознавчих термінів, проте не завжди точно їх використовує, , припускається помилок у їх визначенні термінів;

— теоретичні твердження загалом правильно ілюструє музичними прикладами, своїми спостереженнями;

— надає свої пропозиції та рекомендації з предмету дослідження, однак відчуває труднощі щодо їх обґрунтування;

— виконав роботу загалом грамотно, літературною мовою, але припустився нечисленних граматичних і стилістичних помилок;

— загалом правильно виконує завдання, але іноді допускає неточності;

— не припускається грубих помилок у викладенні матеріалу;

— оформив роботу відповідно до вимог і подав у визначений термін;

— демонструє загалом непогані знання з теми дослідження, правильно відповідає на більшість запитань.

На оцінку «задовільно», 64–73 балів D (за ECTS) аспірант:

— демонструє достатні знання з теми дослідження;

— загалом оволодів навичками дослідної роботи (збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки), однак допускає порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу, у роботі наявні окремі фактичні помилки і неточності;

— розуміє значення музикознавчих термінів, але припускається помилок у їх вживанні;

- не завжди теоретичні положення ілюструє прикладами, а у процесі вирішення практичних завдань не завжди спирається на теоретичні знання;
- не може сформулювати пропозиції та рекомендації з теми дослідження або обґрунтувати їх;
- припускається численних граматичних і стилістичних помилок;
- вирішує завдання фрагментарно;
- викладаючи матеріал, не завжди дотримується вимог повноти, системності, логічності;
- припускається помилок в оформленні роботи та її науково-довідкового апарату;
- демонструє задовільні знання з теми дослідження, але не може впевнено й чітко відповісти на запитання.

На оцінку «задовільно», 60–63 балів *E* (за ECTS) аспірант:

- демонструє достатні знання з теми дослідження;
- загалом оволодів навичками дослідної роботи (збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки), однак допускає порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу, у роботі наявні окремі фактичні помилки і неточності;
- загалом розуміє значення музикознавчих термінів, але припускається помилок у їх визначенні та вживанні;
- не завжди теоретичні положення ілюструє прикладами, а у процесі вирішення практичних завдань не завжди доречно і правильно використовує теоретичні знання;
- не може сформулювати пропозиції та рекомендації з теми дослідження та обґрунтувати їх;
- припускається численних граматичних і стилістичних помилок;
- вирішує завдання досить фрагментарно;
- викладаючи матеріал, не завжди дотримується вимог повноти, системності, логічності;
- припускається помилок в оформленні роботи та її науково-довідкового апарату;
- демонструє загалом задовільні знання з теми дослідження, але не може впевнено й чітко відповісти на запитання.

На оцінку «незадовільно», 35–59 балів *F_X* та 0–34 балів *F* (за ECTS) аспірант:

- демонструє незадовільний рівень знань із теми дослідження;
- не оволодів навичками дослідної роботи (збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки);
- не володіє музикознавчою термінологією;
- не використовує теоретичні знання для вирішення практичних проблем;
- не може сформулювати пропозиції і рекомендації з теми дослідження та обґрунтувати їх;

- припускається численних граматичних і стилістичних помилок у роботі;
- неспроможний пояснити, обґрунтувати власну думку, припускається грубих помилок у викладенні матеріалу, не може впоратися із завданням;
- викладаючи матеріал, не дотримується вимог повноти, системності, логічності;
- дисертацію не зумів оформити згідно з вимогами.
- виявляє повне незнання досліджуваної проблеми, не може задовільно відповісти на запитання, що свідчить про несамотійне виконання дисертаційної роботи.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Для зарахування кожного із трьох модулів аспірант має скласти по 2 змістових модулі та в сумі набрати не менше 60 балів (для кожного модуля). Розрахунок кожного модуля здійснюється за стобальною шкалою, складається зі змістовних модулів та обчислюється:

$M I^1 = (ЗМ 1 + ЗМ 2) : 2$ — кожен ЗМ від 0 до 100 балів;

або: $M I = ЗМ 1$ (від 0 до 50 балів) + $ЗМ 2$ (від 0 до 50 балів).

Якщо аспірант не склав один або кілька змістових модулів, то він не допускається до екзамену.

¹ М — Модуль; ЗМ — Змістовий модуль.

ЗМІСТОВІ МОДУЛІ	МОДУЛІ І ТЕМИ	БАЛИ
Модуль І. Наукова діяльність і наукові дослідження		
Змістовний модуль 1. Наука, наукова діяльність, наукові дослідження. Дисертація як вид наукової діяльності.	Тема 1. Основні поняття і терміни.	0–100 або (0–50)
	Тема 2. Нормативно-правове регулювання наукової діяльності в Україні.	
	Тема 3. Дисертація та її види	
	Тема 4. Основні етапи виконання дисертаційного дослідження.	
Змістовний модуль 2. Вибір теми і наукової проблеми дисертації.	Тема 1. Актуальність, об'єкт, предмет, мета, завдання, наукова новизна і практичне значення дослідження.	0–100 або (0–50)
	Тема 2. Методологія дослідження. Методи, їх класифікація.	
	Тема 3. Опрацювання літератури.	
Контроль модульний І = (Змістовний модуль 1 + Змістовний модуль 2) : 2; або Змістовний модуль 1 + Змістовний модуль 2.		0–100
Модуль 2. Виконання дисертаційного дослідження		
Змістовний модуль 1. Підготовка тексту дисертації.	Тема 1. Структура дисертації. Складання плану дисертації.	0–100 або (0–50)
	Тема 2. Огляд (аналіз) літератури з теми дисертації.	
	Тема 3. Правила цитування. Виноски. Посилання на використані джерела	
	Тема 4. Плагіат, його види.	
Змістовний модуль 2. Апробація результатів дослідження.	Тема 1. Наукові публікації.	0–100 або (0–50)
	Тема 2. Наукові конференції.	
	Тема 3. Наукометричні бази даних. Показники цитованості праць науковця.	
Контроль модульний 2 = (Змістовний модуль 1 + Змістовний модуль 2) : 2; або Змістовний модуль 1 + Змістовний модуль 2.		0–100
Модуль 3. Підготовка дисертації до захисту		
Змістовний модуль 1. Вимоги	Тема 1. Загальні вимоги. Нумерація.	0–100 або (0–50)
	Тема 2. Оформлення списку використаних літератури і джерел.	

ЗМІСТОВІ МОДУЛІ	МОДУЛІ І ТЕМИ	БАЛИ
до оформлення дисертації.	Тема 3. Оформлення додатків.	
Змістовний модуль 2. Попередня експертиза дисертації.	Тема 1. Попередня експертиза дисертації. Підготовка документів.	0–100 або (0–50)
	Тема 2. Підготовка до публічної презентації та до захисту дисертації.	
Контроль модульний 3 (екзамен) = (Змістовний модуль 1 + Змістовний модуль 2) : 2; або Змістовний модуль 1 (0–50 балів) + Змістовний модуль 2 (0–50 балів).		0–100

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма з курсу «Науково-дослідна підготовка аспіранта».

2. Навчальна (підручники і посібники) наукова і довідкова література, інтернет-джерела з теоретичних і практичних питань методики наукового дослідження, офіційні документи і державні стандарти України у сфері наукової діяльності (див. розділ «Рекомендована література»).

3. Офіційні документи: закони України, накази Міністерства освіти і науки України і Кабінету Міністрів України, документи ДСТУ (див. розділ «Рекомендована література»).

4. Наукова і музично-критична література з тематики дослідження, аудіо-й відеоматеріали, матеріали музичної періодики, архівні джерела, нотні видання й рукописи тощо — за темою дисертації.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

- Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник / Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / уклад. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38438/1/napbsannja%20dusertazii.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).
- Котляревський І. А. *Загальні основи науково-дослідної роботи: навч. посібник для вищ. муз. навч. закладів*. Київ, 2008. 96 с.
- Методологія науково-дослідної діяльності* : навч. посіб. / уклад. Т. А. Поїк, Т. Ю. Киричок. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 56 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/6d05145a-51b7-4053-9ab4-c7723a5a241c/content> (дата звернення: 27.08.2023).
- Олексюк О. М., Тушева В. В. *Методологія наукових досліджень у галузі мистецтвознавства та музичної педагогіки* : навч. посіб. / Київський ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ, 2020. 176 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32679/1/O_Oleiksuk_V_Tusheva_MND_2020_IM.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- Приклади оформлення посилань за APA (7th ed.) у списку використаних джерел // Grafati. URL: <https://www.grafati.com/uk/info/apa-7/examples/> (дата звернення: 10.01.2024).
- Сумарокова В. Г. Навчальні курси «Основи науково-дослідної роботи» та «Методологія наукового дослідження» на виконавських факультетах музичних вишів України: еволюція, трансформація, сучасні контексти та реалії // *Актуальні питання гуманітарних наук* / Дрогобицький держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. 2023. Вип. 67. Т. 2. С. 140–145. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-42.html> (дата звернення: 27.12.2023).
- APA — міжнародний стиль оформлення наукових публікацій // *Центральна наукова бібліотека* / Харківський нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. URL: http://www-library.univer.kharkov.ua/pages/bibliography/apa_style.pdf (дата звернення: 10.01.2024).
- APA Formatting and Style Guide/Purdue Online Writing Lab. URL: <https://owl.english.purdue.edu/owl/resource/664/01/> (accessed: 10.01.2024).
- Chicago-Style Citation Quick Guide: Author-Date // *The Chicago Manual of Style* / University of Chicago Press. Chicago, 2010. URL:

http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html (accessed: 10.01.2024).

Chicago-Style Citation Quick Guide: Notes and Bibliography // The Chicago Manual of Style / University of Chicago Press. Chicago, 2010. URL: <http://www.chicagomanualofstyle.org/toolscitationguide.html> (accessed: 10.01.2024).

Harvard AGPS Referencing Guide. URL: <http://www.usq.edu.au/library/help/referencing/harvard> (accessed: 10.01.2024).

Harvard citation style: introduction / The University of Western Australia. Perth, 2016. URL: <http://guides.is.uwa.edu.au/harvard> (accessed: 10.01.2024).

Harvard System of Referencing Guide. URL: <http://libweb.anglia.ac.uk/referencing/harvard.html> (accessed: 10.01.2024).

Ying Hui Loo. University Library Guide to Harvard style of Referencing 6.1.2 Version / University of Salford. Salford, 2019. 63 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/339676423_University_Library_Guide_to_Harvard_style_of_Referencing_612_Version (accessed: 10.01.2024).

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Вимоги до опублікованої монографії, що подається на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 вересня 2019 р. № 1220 // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1087-19#Text> (дата звернення: 27.08.2023).

Вимоги до опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України 23.09.2019 р. № 1220. Редакція від 09.04.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#n33> (дата звернення: 15.04.2024).

Вимоги до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень вищої атестаційної комісії України. 2011. № 9–10. ДСТУ 3008:2015. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 30 с. (Національний стандарт України). URL: https://science.kname.edu.ua/images/dok/derzhstandart_3008_2015.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

ДСТУ 3008:2015. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 30 с. (Національний стандарт України). URL: https://science.kname.edu.ua/images/dok/derzhstandart_3008_2015.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

ДСТУ 3017:2015. Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 42 с. (Національний стандарт України) URL: https://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3017_2015.pdf (дата звернення: 27.08.2023).

- ДСТУ 3582:2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 18 с. (Національний стандарт України). URL: https://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3582_2013.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 4861:2007. Видання. Вихідні відомості. Київ : Держспоживстандарт України, 2009. 50 с. (Національний стандарт України). URL: https://www.ksv.biz.ua/GOST/DSTY_ALL/DSTY1/dsty_4861-2007.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання. Чинний від 2007.07.01. Київ : Держспоживстандарт України, 2007. 48 с. (Національний стандарт України). URL: https://unimarc.org.ua/wiki/ДСТУ_7.1:2006 (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 7093:2009. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами. Чинний від 2010.04.01. Київ : Держспоживстандарт України, 2009. IV, 82 с. (Національний стандарт України).
- ДСТУ 7152:2020. Інформація та документація. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. Київ : ДП «УкрНДНЦ». 16 с. (Національний стандарт України). URL: https://library.knuba.edu.ua/sites/default/files/2021-06/%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3%207152_2020%20%D0%98%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F%20%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC...Q_%20ISO%2018_1981%2C%20NEQ_%20ISO%20215_1986%2C%20NEQ.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 7342:2013. Інформація та документація. Видавнича анотація. Правила складання та подання у виданнях. Наказ Мінекономрозвитку України від 22 серпня 2013 р. № 1010. Чинний від 01.01.2014 р. Київ : Мінекономрозвитку України, 2013. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=70464 (дата звернення: 27.08.2023).
- ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 20 с. (Національний стандарт України). URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>. (дата звернення: 27.08.2023).
- Конституція України. Редакція від 01.01.2020 // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Наукові фахові видання // Міністерство освіти України : офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/naukovi-fahovi-vidannya> (дата звернення: 15.04.2024).

- Перелік наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора наук, кандидата наук та ступеня доктора філософії // Міністерство освіти України : офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/atestatsiya-kadriv-vyshchoi-kvalifikatsii/2023/03/03/Per.fakh.vid.dlya.publ.rez.dosl.na.zdob.stup.DN-KN-DF-20.02.2023.pdf> (дата звернення: 15.04.2024).
- Про видавничу справу. Закон України. Редакція від 31.12.2023 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/318/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про вищу освіту. Закон України. Документ 1556-VII. Редакція від 27.12.2023 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 55. Редакція 12.01.2016 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про забезпечення функціонування української мови як державної. Закон України. Редакція від 31.12.2023 // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. Редакція від 12.07.2019 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах). Постанова Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р. Редакція від 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. Редакція 01.01.2024 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.01.2024).

- Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України. Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.01.2018 р. № 32. Редакція 16.02.2021 р. // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0148-18#Text> (дата звернення: 27.08.2023).
- Про наукову і науково-технічну діяльність. Закон України. Редакція від 04.01.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
- Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.09.2019 №1220. Редакція від 09.04.2024 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text> (дата звернення: 15.04.2024).
- Про освіту. Закон України (редакція від 24.03.2024) // Верховна рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 10.04.2024).
- Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.05.2002 р. № 608. Редакція від 04.07.2023 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/608-2002-%D0%BF#n16> (дата звернення: 27.08.2023).
- Транслітерація // Трансліт. Укрліт.org. URL: <http://ukrlit.org/transliteratsiia> (дата звернення: 27.08.2023).
- Українська наукова періодика. ІАС [Інформаційно-аналітична система]. Реєстр наукових видань України. URL: <https://nfv.ukrintei.ua/search?page=1> (дата звернення: 14.04.2024).
- Український правопис / Нац. акад. наук України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.prapopys-2019.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).

З М І С Т

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	3
2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	11
ПЕРШИЙ КУРС.....	11
Модуль І. НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ І НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ	11
Змістовий модуль 1. Наука, наукова діяльність, наукові дослідження. Дисертація як вид наукової діяльності	11
Тема 1. Основні поняття і терміни.....	11
Тема 2. Нормативно-правове регулювання наукової діяльності в Україні	15
Тема 3. Дисертація та її види.....	19
Тема 4. Основні етапи виконання дисертаційного дослідження	22
Змістовний модуль 2. Вибір теми і наукової проблеми дисертації	24
Тема 1. Актуальність, об'єкт, предмет, мета, завдання, наукова новизна і практичне значення дослідження. Складання плану дисертації	24
Тема 2. Методологія дослідження. Методи, їх класифікація	28
Тема 3. Опрацювання літератури.....	30
ДРУГИЙ КУРС	32
Модуль 2. ВИКОНАННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	32
Змістовний модуль 1. Підготовка тексту дисертації	32
Тема 1. Структура дисертації	32
Тема 2. Огляд (аналіз) літератури з теми дисертації	40
Тема 3. Правила цитування. Виноски. Посилання на використані джерела.....	41
Тема 4. Плагіат, його види	45
Змістовний модуль 2. Апробація результатів дослідження	48
Тема 1. Наукові публікації	48
Тема 2. Наукові конференції	56

Тема 3. Наукометричні бази даних. Показники цитованості праць науковця	59
ТРЕТІЙ КУРС.....	63
Модуль 3. Підготовка дисертації до захисту.....	63
Змістовний модуль 1. Вимоги до оформлення дисертації	63
Тема 1. Загальні вимоги. Нумерація	63
Тема 2. Оформлення списку використаних літератури і джерел	66
Тема 3. Оформлення додатків	70
Змістовний модуль 2. Попередня експертиза дисертації.....	71
Тема 1. Попередня експертиза дисертації. Підготовка документів.....	71
Тема 2. Підготовка до публічної презентації та до захисту дисертації	73
5. САМОСТІЙНА РОБОТА	75
6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ.....	76
7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ.....	77
КОНТРОЛЬ ТА ОБЛІК УСПІШНОСТІ	77
ЕКЗАМЕНОВІ ВИМОГИ	77
КРИТЕРІЇ ОЦІНОК.....	77
ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS	80
РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ.....	80
8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	82
9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	83
ЛІТЕРАТУРА.....	83
ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ.....	84

Навчальне видання
Міністерство культури України
Національна музична академія України
імені П. І. Чайковського

Науково-дослідна підготовка аспіранта

Навчальна програма.

Укладач — Лариса Анастасіївна Гнатюк.

Формат 60×84 1/32. Папір друкарський.

Гарнітура *Times*. Друк трафаретний.

Обл. вид. арк. 1,44. Тираж 300 прим.

Віддруковано:

Видавничий центр НМАУ ім. П. І. Чайковського
Україна, Київ, вул. Архітектора Городецького, 1/3